P.b.b.

Naš tednik Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETNIKXIV./ŠTEVILKA 22 CELOVEC, DNE 28. MAJA 1964 CENA 2.— ŠILINGA

Razstava slovenske zamejske umetnosti

Živahno kulturno delovanje po slovenskih naselbinah v Ameriki je dokaz, da Slovenci v tujini skušajo ohraniti jezik in slovensko kulturno dediščino kljub precejšnjim naporom in težavam. Dosedaj se je to delovanje omejevalo bolj na dramatiko in petje. Ko pa se je preselil v New York g. akademski kipar France Gorše, se je nehote vzbudilo tudi zanimanje za delo slovenskih umetnikov. Po uspešni razstavi umetniškega kluba »LOK« lani v novembru, se je začela porajati misel razstave večjega obsega in povabiti k sodelovanju vse slovenske umetnike v zamejstvu. Odziv je bil takojšen. Svoja dela je poslalo 9 slovenskih slikarjev, en kipar in en arhitekt. Razstava, ki je bila odprta cel mesec april v dvorani slovenske cerkve v New Yorku, je žela uspeh. Privabila ni samo newyorških Slovencev, temveč še v večji meri tudi širšo publiko. Razstava je bila prenesena v Toronto, Kanada, kjer bo ostala do konca meseca maja.

Slovenska umetnost je bila v preteklosti predvsem pod vplivom severnih šol: München in Dunaj. Italijanski vpliv je močan v arhitekturi in kiparstvu: Saj sta barok in renesanca v Sloveniji zapustila močne spomenike.

Štirikrat je slovenska umetnost v zgodovini našla močnejši izraz: V gotiki konec srednjega veka, v baroku, sredi 18. stoletja, v romantiki 19. stoletja, najmočneje pa se je razmahnila v impresionizmu koncem 19. in v začetku 20. stoletja sočasno z moderno v književnosti.

Čeprav pod vplivom francoskega impresionizma — je bil slovenski impresionizem močan dovolj, da se je samoniklo razcvel in odprl vrata plodoviti slovenski moderni umetnosti. Razumljivo, da impresionizem ni dolgo obstal. Novi čas, tako po prvi kakor tudi po drugi svetovni vojni, je narekoval slovenskim umetnikom nova pravila in novo izrazno govorico.

Razstavljalci predstavljajo tri generacije. V prvo štejemo kiparja Franceta Goršeta in Baro Remec, ki sta se uveljavila pred drugo svetovno vojno že doma. Druga generacija je začela umetnostne študije v domovini in jih je potem nadaljevala in končala v tujini (Aleksa Ivanc, Ted Kramolc in Marjanica Savinšek). Tretja generacija pa je začela in končala študije v tujini. In ta še prav posebno zahteva naše zanimanje in opazovanje.

Razstavljajoči umetniki so od vsepovsod. Iz Argentine, Francije, Avstrije, iz Maroka, Kanade in Združenih držav.

Res je, da se v njih delih kaže vpliv kontinentov, šol in stila in da je ta vpliv večkrat celo znaten — toda mehka slovenska lirika, lastna slovenski umetnosti, se ni izgubila kljub razmaknjenosti in raztresenosti po različnih zemljinah sveta. Ta razstava, predstavljajoča dela in napore zadnjih par let — skuša pokazati — in to prvič v zgodovini — da slovenska zamejska umetnost — ne le živi, ampak da raste in cvete, oplemenitena po zapadni kulturi in ponosna, da je del svobodnega sveta.

Dan katoliške mladine v Št. Janžu

Zopet se je zbrala katoliška mladina iz treh dolin južne Koroške na dan presvete Trojice, da v skupnosti proslavi svoj dan priznavanja pripadnosti h Kristusu. Tokrat si je mladina izbrala prijazno vas sredi Roža, Št. Janž, kjer je v prostorni farni cerkvi dovolj prostora, da sprejme tisočglavo množico. Ni bilo samo slučajno, da se je mladina v petnajstič, od kar se vršijo na Koroškem mladinski dnevi, zbrala ob Mariji-udarjeni, prav kakor se je prvič zbrala pri Mariji v Podgorjah. S tem je hotela poudariti, da vse svoje delo stavlja pod Marijino varstvo.

MLADINA SE ZBIRA

Čeprav nas je plašilo radijsko vremensko poročilo, ki ni prav nič dobrega napovedovalo, nam je dobri Bog bil izredno naklonjen in nam podaril čudovito ugodno vreme. Kmalu po deseti uri so se začele zbirati množice veselo nasmejane mladine iz Pliberka, Šmihela, Dobrle vasi ter Železne Kaple in drugih far lepe Podjune. Pa tudi iz Zilje so prihiteli v prav lepem številu, saj je celo iz Melvič in okolice pripeljal cel omnibus. Da pa je bila rožanska mladina častno zastopana, je samo po sebi umevno, ker je letos Rož imel čast, da je smel pripraviti ta dan.

Pri Tišlarju se je zbralo skoraj tisoč fantov in deklet, ki so se uvrstili v mogočen sprevod z zastavami na čelu. Veličasten je bil pogled na sprevod pojoče mladine, katero je spremljala globaška godba. Marijina cerkev v Št. Janžu že menda od časov, ko je še slovela kot znamenita božja pot, ni bila tako napolnjena kot to nedeljo. Pa tudi tako mogočnega petja še nismo slišali, kot je bilo pri mladinski sveti maši, katero je daroval gospod dekan rožeške dekanije, msgr. dr. Janko Hornböck, ki je šentjanški rojak. V svojem nagovoru je pozival mladino na apostolsko delo v božjem kraljestvu; vse to pa naj posveti Mariji, ki je ob Jezusu neizprosna borilka proti satanu in sovražnikom božjim.

MLADINSKA AKADEMIJA

Vrla dekleta in fantje so pripravili okusno okrepčilo in v pol uri je bila potolažena lakota v mladih želodcih. Ob pol 2. uri se je namreč že začela popoldanska prireditev na zelo ugodnem prostoru ob cerkvi. Ves program letošnjega mladinskega dne je bil pod geslom „Zdrav duh v zdravem telesu". Temu primerno je bil zgrajen tudi ves program, katerega so izvajale posamezne skupine mladine našega podeželja. Tudi sta nastopila podjunski in rožanski mladinski mešani zbor, kot posebnost pa je po programu sodelovala v petju ljudskih pesmi tudi vsa množica, katere je bilo pri popoldanski akademiji blizu 1500.

Globaška godba je otvorila prireditev, za urejen in hiter potek sporeda pa je s šaljivo besedo skrbel naš znani komik „Folti iz Št. Jakoba". Sveško-šentjanški tamburaški zbor nas je najprej popeljal v svet domače godbe, med tem pa sta nas pozdravila pokrajinska voditelja, strokovni učitelj Marki Hafner za fante in gdč. Anica Fugger za dekleta.

Med častnimi gosti smo imeli mil. g. kanonika Aleša Zechnerja, voditelja avstrijske katoliške podeželske mladine g. Filipa Rauscherja, nadzornika dr. Valentina Inzka in številno duhovščino.

Študentje pa so nato dovršeno izvajali simbolično sliko ob petju ruskega Očenaša, podjunski združeni mladinski zbor pa je pod vodstvom prof. Miheliča prijetno zapel venček narodnih. Kot slavnostni govornik je v jasni in odločni besedi podal nekaj programskih misli Čarijev študent iz Podsinje vesi, g. Tini Partl, nakar smo ob spremljavi globaške godbe zapeli tri ljudske pesmi. Prav živahno so se nato zasukala dobrloveška dekleta v rajanju, nakar so nas presenetili plajberški fantje s svojo veselo muziko. Ponovno je nastopil mladinski zbor, tokrat rožanski, pod gibčno roko Hanzija Gabriela in nam zapel dve Slomškovi pesmi v priredbi prof. dr. Cigana. Šentjakobčani pa so poslali na oder zopet svojega Foltija, ki je s svojim prijateljem v komični sliki pokazal, kako je treba ravnati s foto-aparatom. Nato je zopet zadonela globaška godba in vsa množica je zapela še dve narodni. V skladu z letošnjim geslom so naši športniki pokazali nekaj iz gimnastike: šentjanški fantje so izvedli vrsto skupinskih slik ter lahko-atletskih vaj, ki so zelo ugajale. Ob tej priliki pa smo mogli spoznati tudi naše najboljše športnike - člane katoliške mladine, med katerimi se smučarji iz Sel še posebno odlikujejo. Najboljšim so mil. g. kanonik Zechner izročili v izraz priznanja majhna darila. Nato pa smo še enkrat prisluhnili veselim zvokom plajberških godcev in zapeli mladinsko himno „Zavihrala je zastava" ter zaključili domačo, veselo in veličastno mladinsko akademijo.

Še enkrat smo se zbrali v cerkvi, kjer je bil kratek nagovor mil. g. kanonika Aleša Zechnerja, ki je zastopal našega gospoda škofa in po posvetitvi mladine Kristusu Kralju ter Mariji Kraljici smo prejeli blagoslov v potrditev poslanstva za delo v božjem kraljestvu.

Dijaki Državne gimnazije za Slovence priredijo 31. majnika 1964 v Delavski zbornici v Celovcu

AKADEMIJO

Spored: petje, telovadba, recitacije, narodni plesi.

Začetek ob pol treh popoldne.

Vstopnice po 15.—, 20.— in 25.— šilingov v šolski pisarni.

Zmaga slovenskega tabora v Italiji

Slovenska skupnost je dosegla postavljeni cilj. Zbrala je deset tisoč glasov in izvolila slovenskega zastopnika v deželni svet. Po dogovoru bo Slovensko skupnost zastopal v deželnem svetu približno tri leta tržaški nosilec liste dr. Jože Škerk, nato pa goriški nosilec liste dr. Anton Kacin.

Tržaški in goriški Slovenci so na deželnih volitvah izpričali zvestobo slovenstvu in vero v njegovo bodočnost. To je največja volilna zmaga. Ne gre toliko za številke. Sicer so tudi številke zelo važne, a nekaj drugega je še važnejše: med ljudstvom se je nekaj zganilo. Vanj je začela prodirati zavest, da so res postavljeni pred usodno odločitev, ali še hočejo ostati Slovenci z vsemi narodnimi značilnostmi ter izročili, odnosno ali se prepustijo valovom ter počasi utonejo v morju večinskega naroda. Z veseljem lahko ugotovimo, da se je najzavednejši del Slovencev v Italiji odločil za življenje. Življenje naroda, če tudi je manjšinski, pa mora biti polnokrvno. Vsaka okrnitev je znak odmiranja. Vsaka prostovoljna okrnitev je znak prostovoljnega odmiranja. Največja okrnitev narodne samobitnosti bi bila izguba lastnega političnega zastopstva in predstavništva. In prav to spoznanje je, hvala Bogu, začelo prodirati med slovenske ljudi. Človek je začel spoznavati, da italijanske stranke niso njih narodni politični dom. Oni niso in ne morejo biti v njih lastni gospodarji, pa naj so jim še tako naklonjeni. Slovenci v italijanskih strankah so le najemniki brez lastniške pravice. Ni čuda, če je v njih možno le narodnostno životarjenje in počasno usihanje.

Slovenska skupnost je dobro prestala prvo preizkušnjo. Postala je zdravo jedro, ki združuje okrog sebe narodno zavedne, krščansko, demokratično in socialno čuteče sile. Slovenska manjšina v Italiji je premajhna, da bi se različno usmerjene politične skupine ali struje, ki so v demokratični družbi nekaj nujnega, gledale kakor pes in mačka. To velja zlasti za volitve. Večkrat sicer po starem strateškem pravilu „Ločeno korakamo, vemo pa, da moramo v odločilnih trenutkih skupno udariti." In pri prvih, izredno važnih deželnih volitvah so res skupno udarili, združeni v slovenski tabor. Skupni uspeh naj jim bo vzgled za bodočnost.

Šolski sveti so začeli poslovati

V četrtek, dne 21. maja 1964 so se v Celovcu prvikrat sestali člani koroškega deželnega šolskega sveta, v katerem je zastopana po enem članu tudi slovenska manjšina. Na predlog, ki so ga predložili deželnemu glavarju koroški Slovenci, pripada kot član deželnemu šolskemu svetu dr. Franci Zwitter, odvetnik v Celovcu, za namestnika pa je bil imenovan odvetnik dr. Janko Tischler.

V okrajnih šolskih svetih bodo zastopali koroške Slovence:

Okraj Šmohor: Valentin Brugger, kot namestnik France Rauter.

Okraj Beljak: Lojze Trunk, kot namestnik Ludvik Lessiak.

Okraj Celovec: Hanzi Weis, kot namestnik Emil Wieser.

Okraj Velikovec: dekan Kristo Srienc, kot namestnik Peter Kuhar.

Vlom v kolodvorsko blagajno

Pošastne scene so se odigravale v nedeljo ponoči na kolodvoru v Radstadtu. Orožniki v jopičih, varnimi pred kroglami, in z maskami na obrazu, so brizgali solzeni plin v prostor, kjer je kolodvorska blagajna in v kateri se je 4 ure branil 17-letni vajenec Peter Nagy in je grozil orožnikom, da bo streljal nanje, če mu ne dovolijo, da odide neovirano, odkoder je prišel. Ko se je ropar končno le predal, so našli pri njem le strašilno pištolo in vlomilsko orodje. Priznal je, da je hotel izropati kolodvorsko blagajno. Odpeljali so ga v deželne zapore v Salzburg.

Politični teden

Po svetu . . .

UPOR V SATELITSKEM TABORU?

Svetovna politična javnost že nekaj mesecev sem z zanimanjem opazuje pojave „upornosti" romunske vlade oziroma komunistične stranke nasproti Sovjetski zvezi in njenim voditeljem. Posebno je bilo to že nekajkrat možno opaziti v zvezi z ideološkim sporom med Pekingom in Moskvo, ob katerem se je romunska KP zadržala „nevtralno" in ni hotela „trobiti v isti rog" s sovjetsko KP, kot so to bolj ali manj vidno štorile druge vzhodnosatelitske države.

V zadnjem mesecu pa se po vsej Romuniji ponavljajo zlasti med delavci in študenti številne protisovjetske demonstracije, v katerih protestirajo proti sovjetski „zaščiti" in proti odvisnosti od Sovjetske zveze. Prav tako je bila ponovno izražena zahteva po odstranitvi vpliva Moskve na romusko politično in gospodarsko življenje. Tudi na račun predsednika Hruščeva je bilo izrečenih več kritik.

Zanimivo je dejstvo, da vsa ta zborovanja uživajo polno podporo romunske komunistične stranke oziroma jih navadno celó organizirajo njeni funkcionarji. V neki tovarni strojev so govorniki med drugim očitali, da Sovjeti „na nepošten način izrabljajo" romuske zemeljske zaklade. V premogovnem okraju Petrosani pa so zborovalci klicali: „Naj živi Romunija! Mi nočemo Sovjetov!"

Po mnenju opazovalcev ima vse to gibanje za cilj, priboriti Romuniji čim večjo gospodarsko neodvisnost od Moskve in navezati boljše gospodarske stike z Zapadom. Te zahteve so bile izražene v obliki deklaracije na zborovanju Romunske delavske (t. j. komunistične) stranke letos aprila. V njej je bilo obsojeno tudi sovjetsko načelo oz. zahteva, da naj ima Moskva nekako naddržavno kontrolo nad ostalimi državami pod komunističnim režimom, kajti na ta način postane pojem o neodvisnosti posameznih držav brez vsake vrednosti. Nadalje omenjena deklaracija poudarja, da se Romunija ne mara vmešavati v sovjetsko-kitajsko ideološko borbo, pač pa je pripravljena posredovati, da se doseže sporazum med njima.

V zvezi s tem delnim „uporniškim" preokretom v Romuniji naj še omenimo, da je bilo tam od kakih 10.000 političnih pripornikov zadnje dni v največji tišini izpuščenih približno 2.000. Vzrok temu pa verjetno ni toliko „poboljšanje" romunskih komunistov, kot pa njih želja, da bi ustvarili boljše „ozračje" za gospodarsko-politična pogajanja, ki so se pričela prejšnji teden v Washingtonu in na katera je romunska vlada odposlala vidne gospodarstvenike oz. politike. — Upajmo, da se bo kaj kmalu zavedela, da je tudi v Romuniji še precej „žalostnih" ostankov stalinistične preteklosti, katere bi bilo treba korenito iztrebiti!

PRVA ŽRTEV ZN NA CIPRU

Pretekli teden je bil ubit prvi vojak varnostnih čet Združenih narodov, ki naj skrbijo za red in mir na otoku Cipru. Je to 27-letni Finec Juhani Matikainen iz Tuusula pri Helsinkih; zadet je bil od treh turških krogel na službeni vožnji z avtom nedaleč od glavnega mesta Nikozija. Takoj nato je streljanje prenehalo, ker so hkrati prispeli oklopni vozovi ZN in zavzeli položaje med turško bojno črto in finskimi četami, ki pripadajo varnostnim enotam ZN. Po poročilu ciprskih Turkov je bil omenjeni avto pomotoma napaden. Turška straža namreč na svoj poziv ni dobila odgovora in je zato streljala v mnenju, da gre za grške napadalce.

Po tem hudem incidentu se je napetost še povečala na otoku.. Ciprski Turki so zelo razburjeni tudi zaradi tega, ker se vedno bolj določno širi vest, da so Grki turške talce — kakih 100 — večinoma že pomorili. Po nekaterih zanesljivih virih nameravajo Združeni narodi izreči javno obsodbo na račun ciprske vlade pod vodstvom predsednika Makariosa, ker ne pokaže nikakega resničnega namena, doseči pravično pomiritev med Grki in Turki na otoku.

ZBLIŽANJE MED PEKINGOM IN FORMOZO?

Dva časopisa v britanski južnovzhodnoazijski koloniji Hongkongu sta objavila senzacionalno vest, da je prispel tja iz Pekinga profesor Tshang Tshi Tshao — bajé kot odposlanec komunistične Kitajske za posredovanje z nacionalnokitajskimi zastopniki s Formoze.

Omenjeni profesor, ki je član stalnega odbora ljudske skupščine v Pekingu, je bil svoj čas prosvetni minister v nacionalnokitajski vladi in ima torej prijatelje i v Kuomintangu (nacionalnokitajska vladna stranka na Formozi) i v kitajski komunistični stranki. Po vestéh iz istega vira je bil v enaki zadevi že pred dvema letoma v Hongkongu; tudi takrat se je sestal s formoškimi politiki.

V tej zvezi piše eden od omenjenih dveh časopisov („China Mail"), da je zanimivo, ker je Tshu En-lai, min. predsednik Rdeče Kitajske, kmalu po prihodu profesorja Tshanga v Hongkong izjavil nekemu ameriškemu časnikarju, da „bosta nacionalistična in komunistična Kitajska mogoče še v tretje složno sodelovali".

VELENEMŠKI DUH SPET „STRAŠI"?

Za binkošti so v Zapadni Nemčiji — letos v Nürnbergu — spet obhajali „dan Sudetskih Nemcev", katerega se je udeležilo približno 100.000 ljudi (po poročilu nekega drugega tuk. dnevnika pa okoli 300.000?). Kot glavni govornik je nastopil zapadnonemški prometni minister Seebohm, ki je hkrati predsednik Sudetskonemške „Landsmannschaft". Po istih vesteh je bil najodličnejši častni gost zborovanja dr. Oton Habsburg s soprogo Regino.

Slavnostnemu govorniku ministru Seebohmu je ušlo nekaj nerodnih in neprevidnih izjav v velenemškem duhu, ki ga utegnejo celó vreči z ministrskega stolčka. Med drugim je zahteval od Češkoslovaške vrnitev sudetskonemškega ozemlja (v smislu proslulega dogovora l. 1939 v Münchnu), kar je v zmernih nemških krogih vzbudilo precejšnje razburjenje in zgražanje, še bolj pa v severno-ameriških Združenih državah, kjer je hkrati nekoliko poslabšalo politično ozračje med Washingtonom in Bonnom.

Tako piše vladi ZDA blizu stoječi list „Washington Post" v svojem uvodniku: „Zapadnonemška vlada ne zahteva državnih mej v smislu dogovora v Münchnu, temveč vztraja pri mejah, kot so bile l. 1937 . . . Minister Hans Christoph Seebohm pa je očividno pozabil na neki dogodek, ki je splošno znan kot druga svetovna vojna. Čim prej in čim odločneje bo ta mož odstranjen s svojega mesta, toliko bolje!"

Podobno piše tudi vplivni zapadnonemški list „Die Welt", ki očita Seebohmu demagogijo in prekršek proti sklepu bonnske vlade, v smislu katerega nima Nemčija nikakih ozemeljskih zahtev nasproti Češkoslovaški. Tudi ta list zahteva odstranitev Seebohma iz vlade.

V zvezi s to nerodno zunanjepolitično zadevo je šef tiskovnega urada bonnske vlade Haase nekaj dni nato na tiskovni konferenci izjavil, da bo Zahodna Nemčija pri svojih naporih za mirovno ureditev vedno stala na stališču mejá Nemčije po stanju 31. decembra 1937; vse druge izjave od kogar koli „so netočne". Kajti v zvezi z nemško-češkoslovaškimi mejami nima Nemčija nikakih revizionističnih teženj.

DELNO REPRIVATIZIRANJE OBRATOV V JUGOSLAVIJI

Naša južna soseda postaja iz leta v leto vedno bolj privlačna kot turistična dežela tako za domačina, še bolj pa za inozemske turiste. To velja posebno za Dalmacijo in njeno izredno lepo in romantično obalo vzdolž Jadrana. Zaradi vedno številnejših turistov pa postaja pomanjkanje tujskprometnih gostinskih obratov vse bolj pereče. Zato jugoslovanske oblasti ta problem resno proučujejo in nameravajo zopet dovoliti privatne gostinske obrate. V nekaterih občinah v Dalmaciji so nekaj takih obratov že odprli. Poleg tega nameravajo dati inozemskim avtomobilistom 20-odstotni popust pri nakupu bencina.

Ker smo ravno pri Jugoslaviji, naj še omenimo, da je jugoslovanski parlament prejšnji teden odobril zakonski predlog, po katerem je vojaški rok v letalstvu in suhozemski vojski skrajšan na 18 mesecev; v mornarici pa še ostane 24-mesečni rok službovanja. Ta sklep je bil odobren zaradi izboljšanja oziroma pomiritve mednarodnega položaja.

. . . in pri nas v Avstriji

MED DANSKO IN AVSTRIJO

se je iskreno prijateljsko razmerje pretekli teden s tridnevnim uradnim obiskom avstrijskega državnega predsednika dr. Adolfa Schärfa v Kopenhagenu in ostali Danski še poglobilo. S tem je visoki gost vrnil obisk kralja in kraljice v Avstriji v juniju 1962. V njegovem spremstvu je bil zunanji minister dr. Kreisky, drž. tajnik dr. Bobleter in še nekaj višjih uradnikov.

Avstrijski gostje so bili vsepovsod izredno prijazno sprejeti in deležni navdušenih pozdravov, tako tudi od članov danske kraljevske rodbine in dvora. V teku svojega bivanja je avstrijska delegacija imela tudi več razgovorov o zadevah, ki zanimajo obe državi. Državni predsednik dr. Schärf je ta obisk hkrati izkoristil, da se je osebno zahvalil v imenu avstrijskega naroda onim človekoljubnim danskim družinam, ki so imele v oskrbi revne avstrijske otroke.

Tudi vsi danski časopisi so o tem obisku pisali v zelo prijaznem tonu s poudarkom, da „imata Avstrija in Danska enake ideale".

AVTO-CESTA ZA JUŽNI DEL DRŽAVE

bo, kot izgleda, le doživela uresničenje. Pred nekaj dnevi sta v tej zadevi obiskala zveznega kanclerja dr. Klausa koroški deželni podglavar ing. Truppe in štajerski dež. glavar Krainer. Razgovorom je prisostvoval tudi finančni minister dr. Schmitz.

Kot znano, sta se Koroška in Štajerska že pred časom sporazumeli za skupen nastop glede gradnje omenjene ceste. Oba predstavnika sta sedaj stavila nujen predlog oz. zahtevo, da je treba v ta namen dati primeren znesek (konkretno bi bilo potrebno 750 milij. šil.) v proračunu za 1965 leto. To bi približno zadostovalo za izgradnjo odseka Celovec—Beljak na Koroškem in Gleisdorf—Gradec na Štajerskem.

Ob tej priliki je podglavar ing. Truppe hkrati izjavil, da bi bilo potrebno iz gradbeno-tehničnih kot tudi iz narodnogospodarskih razlogov preiti od gradnje z a h o d n e avto ceste na izgraditev j u ž n e tovrstne ceste.

Zvezni kancler dr. Klaus je pokazal veliko zanimanje in razumevanje za gradnjo te ceste, enako tudi finančni minister, ki je hkrati obljubil, da bo predmetni znesek zagotovoljen že v prihodnjem proračunskem letu, če bo nanj pristala tudi druga koalicijska stranka (SPOe).

Še druga cesta bi bila važna in sicer nov cestni odsek Salzburg—Beljak za brzovozni promet in za čim hitrejšo zvezo med tema dvema mestoma. O tem načrtu je na nedavni seji koroške deželne vlade poročal podglavar ing. Truppe. Izjavil je, da je bila v ta namen ustanovljena v Salzburgu študijska družba. Nova cesta naj bi bila brez vsakršnih križišč, katerim bi se izognila s podvozi oz. nadvozi. Namesto prelaza čez Ture je predlagan predor pod njimi. Za uporabo te ceste naj bi avtomobilisti plačevali posebno pristojbino.

SIMA — NOV DEŽELNI GLAVAR?

Pred nedavnim smo poročali o nesoglasjih in borbi v vodstvu koroške socialistične stranke. Kot že omenjeno, je bila za preteklo soboto sklicana izredna seja deželnega svéta stranke.

Kako veliko važnost je osrednje vodstvo pripisovalo tej seji, se vidi iz dejstva, da se je je udeležil glavni strankin predsednik podkancler dr. Pittermann osebno.

Glavna točka razprav je bila, da določijo, kdo bo deželni predsednik stranke in hkrati deželni glavar. Dosedanji glavar Wedenig je sicer menda izjavil, da bi v načelu bil pripravljen še enkrat kandidirati in ponovno še za 2 leti prevzeti mesto deželnega glavarja in vodja stranke, skupina okoli dež. podglavarja Sime pa je vztrajala na tem, da naj odstopi in na njegovo mesto pride Sima. V ta namen so njegovi „odposlanci" v zadnjem času marljivo obiskovali po deželi strankine funkcionarje, da bodo ja gotovo glasovali za Simo.

Kot protikandidat je bil postavljen Hans Scheiber, točasni predsednik Delavske zbornice. Zborovanje je potekalo precej dramatično in so nekateri govorniki zavzeli izrazito odklonilno stališče glede Simovega imenovanja. Vendar je pri glasovanju dobil Sima 93 glasov, Scheiber pa 40. Na ta način je postal Hans Sima prvi kandidat koroške SPOe za deželni zbor in za mesto deželnega glavarja. Mesto vodje stranke bo obdržal sedanji dež. glavar Wedenig še do prihodnjega deželnega sestanka stranke.

SLOVENCI
doma in po svetu

Anton Dermota v Sloveniji in Zagrebu

Slovenski pevec Anton Dermota, član dunajske Državne opere in eden vodilnih svetovnih interpretov vokalne lirike, je med 8. in 15. majem po večletni odsotnosti ponovno nastopil na koncertih v Sloveniji in Zagrebu. V Ljubljani, Mariboru in Celju je ob spremljavi svoje soproge Hilde pel Mozartove, Schubertove in Brahmsove pesmi ter ob spremljavi Janka Ravnika Ravnikove priredbe slovenskih narodnih pesmi. V Zagrebu sta Anton in Hilda Dermota izvedla Schubertov ciklus pesmi Zimsko potovanje. Umetnika sta sklenila, da honorarje ljubljanskega in zagrebškega koncerta odstopita za obnovo glasbenega življenja v Skopju.

Pevski zbor ljubljanske Glasbene matice,

ki ga vodi profesor Ferdo Pirc, je pred 14 dnevi priredil koncert v dvorani Slovenske filharmonije, nato pa je odpotoval na turnejo po Bolgariji. Lani je bil zbor Glasbene matice gostitelj znamenitega moškega pevskega zbora „Gusla" iz Sofije.

Smrt uglednega moža

V častitljivi starosti 90 let je na dan, 1. maja umrl A n t o n Š t e k a r z Valerišča na Goriškem. Že visoka življenjska doba, katero je pokojnik dosegel, pove, da je bil korenina po telesu in po delavnosti. Kot umnega gospodarja so ga poznali daleč na okoli.

Pokojni štekar je kot zaveden Slovenec rad deloval v prosvetnih in gospodarskih organizacijah. Imel je tudi odprto srce za razne dijaške domove, katerim je do zadnjih let kar sam vozil s svojim zvestim konjičem sadje in zelenjavo v dar.

Zdaj pa naj počiva v miru poleg svoje zveste žene na vrhu briških gričev, katere je ljubil do zadnjega diha.

Število ni važno

Pod naslovom ‚Die Masse macht's nicht' prinaša Die Furche (Dunaj, 29. februarja 1964) na 2. strani naslednje kratko poročilo, ki ga prinašamo v prevodu:

V Ljubljani je pravkar izšla v slovenskem jeziku knjiga „Mož brez lastnosti" Roberta Musila. Slovenščina je za angleščino, francoščino in italijanščino četrti jezik, v katerega je bilo prevedeno težko delo Musila. Pri tem je omembe vredno, da uporablja slovenščino samo nekaj nad milijon ljudi. Tako je „najmanjši" slovanski jezik. Kljub temu pa niso knjižne naklade v Sloveniji manjše kot v drugih večjih deželah. Tudi težje knjige dosežejo pogosto brez težave prodajo 5000 izvodov".

„France Prešeren" iz Kranja v Italiji, Franciji in Švici

Moški pevski zbor „France Prešeren" iz Kranja pojde na 10-dnevno turnejo po Italiji, Franciji in Švici, koder bo imel 7 samostojnih koncertov in 2 snemanji za francoski radio. Poleg jugoslovanskih partizanskih, narodnih in umetnih pesmi bo pel (v originalu) tudi italijanske, francoske, angleške in ruske pesmi. Gostovanje je prirejeno v okviru prijateljskega sodelovanja Kranja z nekaterimi tujimi mesti.

Pesmi Mijotove v ljubljanskem radiu

Pesmi Marije Mijotove, tržaške narečne pesnice, sta v četrtek zvečer v ljubljanskem radiu recitirala Ema Starčeva in Julij Guštin. Pesmi so bile iz znane zbirke Mijotove „Souze in smeh".

Dokumenta III

V letošnjem poletju bo zopet odprta elitna evropska likovna manifestacija slikarstva in kiparstva v Kasslu „Documenta III". Letošnji izbor udeležencev, ki jih vabi poseben odbor, bosta predstavljala tudi znana slovenska umetnika: slikar Janez Bernik in Marko Šuštaršič. Sklep mednarodnega prireditvenega odbora, katerega član je tudi ravnatelj Moderne galerije v Ljubljani Zoran Kržišnik, je določil, da bodo tokrat predstavljeni avtorji, ki trenutno nakazujejo najbolj žive smeri v sodobni likovni umetnosti. Umetniki, ki so sodelovali na „Documenta II", tokrat ne prihajajo v poštev.

Nova obzorja

Mariborska „Nova obzorja" objavljajo v 5. številki pesmi Valentina Cudriča, Tanje Premk in Frančka Rudolfa. Marjan Rožanc je napisal skeč Zadnji čudež tehnike, prozo pa še Tone Glavan in Matjaž Žigon. V zgodovino je posegel Lojze Ude z razpravo Nacionalne razmere v štajerskem Podravju ob razpadu Avstro-Ogrske. Dr. Avgust Reisman je objavil Spomine na Frana Albrehta, Vlado Golob pa piše o glasbeni kulturi v Mariboru. Sergej Vrišer, Jože Filo, France Forstnerič in Branko Rudolf pa so prispevali poročila o knjigi Emilijana Cevca (Srednjeveška plastika na Slovenskem), o dveh knjigah Levstika in Cankarja v madžarščini.

ŠTIRJE SLOVENSKI SKAVTI PRIPOVEDUJEJO:

BILI SMO V *Rimu*

6

Vse je šlo kakor namazano. Točno ob napovedanem času smo krenili na pot. Poslovili smo se od vodstva California Garden in naših postrežljivih strežnikov. Šele sedaj smo opazili, da smo si postali prijatelji. Stali so pri vhodu in videlo se jim je na obrazu, da jim je težko.

Toda šofer je pritisnil na gumb in motor je zabrnel. Nato je voz zdrvel po gladki cesti. Napravili smo še vožnjo skozi mesto in nato zavili proti mestu Viterbo.

Vreme se je nekam zboljšalo, čeprav so se megle še podile po nebu. Povsod, kjer je bila kaka cerkev v vaseh in mestih, je bilo opaziti, da je Velika noč. Bilo je polno ljudi, ki so prihajali ali odhajali od božje službe.

Polja so zelenela. Prišli smo do slikovitega Balsenskega jezera. Okoli vse polno oljk, obširna žitna polja in više vinogradi. Cesta se je začela dvigati v Apenine. Postajala je bolj pusta pokrajina, tu in tam smo opazili črede ovac. Ker smo prečuli celo noč, nas je začel zmagovati spanec, ter smo začeli dremati in si „prikimavati". Vodnik pa je po zvočniku naznanil Sieno. Kratek odmor pred stolnico. Stopili smo v notranjost. Ker je bila maša, smo si jo na hitro ogledali. Ljudje so nas čudno gledali, da se na tako velik praznik klati toliko ljudi po svetu.

Zasedli smo vozila in hiteli proti Firencam. Pokrajina nam ni nudila posebnega užitka. Povsod je bilo grmičevje in pusta trava, tu in tam žitno polje. Ko smo prišli v nižino, so rastli tulipani prosto med pšenico. Opaziti je bilo ljudi, ki so se peljali mimo, da so se ustavili in trgali tulipane. Mi nismo imeli časa, da bi jih trgali. Okrog enih smo bili že v Firencah. Ustavili smo se pred stolnico, ki je zelo lepa. Hoteli smo zaviti v kakšno gostilno, ampak bilo je vse polno ljudi. Usedli smo se kar na stopnice stolnice in pospravili svojo suho južino v želodčke. Po eni uri smo zavili na avtocesto, ki se imenuje — Autostrada del Sole — Sončna avtocesta. Užitek je peljati se po tej cesti. Voz je drvel, da je bilo veselje. Pokrajina je bila bolj pestra. Smo pač v Apeninih in tu se še ne čuti pomlad. Kmalu smo bili v Bologni. Ob cesti smo opazili mnogo policije in vojakov, ki so držali špalir. Na vsakem križišču so stali po 4 policaji in ravno toliko vojakov. Pozneje smo zvedeli, da je bila nogometna tekma med domačim moštvom Bologna in Milanskim Inter. Da ne bi prišlo do kakih večjih pretepov, so nagnali 1500 policajev in vojakov, da so hladili kri športnim navijačem. Vseeno je zmagal Inter 2:1 — kot smo pozneje brali v časopisih. Bologno smo lahko opazovali samo skozi okno. Šele v Ferrari smo zaokrožili našo pot in se ustavili le za toliko, da smo lahko izpili kak capicino ali kak glažek vinca.

Kmalu nas je obdal mrak in v noči smo se ustavili pred cerkvijo sv. Antona Padovanskega — ali pa Anton, če kdo kaj izgubi — ker oni Puščavnik je s prašičkom.

Namestili smo se v hiši za romarje. Moramo reči, da so bili prostori odlično pripravljeni. Ko smo se umili in namestili, smo se zbrali v jedilnici. Zasedli smo prostore okoli miz in zapeli molitev: „Segne Vater diese Speise. Amen." Strežniki so bili zelo ljubeznivi. Večerja je bila zelo okusna — praznična. Po večerji smo se takoj umaknili v svoje sobe in zaspali kot Matjaževa vojska pod Peco.

Zadnji dan, velikonočni ponedeljek. Vstali smo že pred 6. uro. Skupno mašo smo imeli na grobu sv. Antona. V baziliki je še bilo več drugih romarskih skupin. Med mašo smo peli in molili. Na koncu smo res iz srca zapeli Bogu v zahvalo za vse, kar smo prejeli in doživeli v teh dneh.

Po zajtrku smo zasedli vozila in spet drveli proti Vidmu. Vreme se je bolj kislo držalo, pa nam ni jemalo dobre volje. Ustavili smo se v Trecesimo. To je bil zadnji odmor na italijanski zemlji. Vsak je še hotel steklenico laškega vinca, čeprav so bile v vozu že steklenice iz Frascatija.

Prodajalna se ni nadejala takega navala. Vsa je bila iz sebe, vendar je bilo še kar mirno. Vsak je romal s svojim „plenom" v rokah in ponosno nesel v voz. Šofer sam si je privoščil capicino. Nato smo spet zasedli prostore in se odpeljali.

Pot smo že poznali. Spet smo zapustili ravnino in prišli v objem snežnih velikanov. Malo se je zjasnilo in tako smo bolj mogli opazovati okolico. Kmalu smo bili na meji. Pregledali so hitro naše potne liste. Le carinik je hotel biti malo strog. Pa ni bil tako hud kakor je najprej zgledalo.

Kar odleglo nam je, ko je zapustil avto. Spet smo bili v domovini. Zagledali smo spet znane kraje, reke, hribe, na levi Dobrač, na desni v meglo zavito Jepo, ob cesti šumi Zila, vse je domače. Beljak, Vrbsko jezero in končno Celovec. V kleti Delavske zbornice je bilo skupno poslovilno kosilo. Ko smo se poslovili, je šel vsak Korošec domov.

Povsod je lepo, doma pa najlepše. Najbolje smo se počutili, ko smo prišli domov. Tako zaželene počitnice, so zelo hitro minile. Ostali so samo še lepi in prijetni spomini.

Vse prijatelje in dobrotnike lepo pozdravljajo in se jim zahvaljujejo slov. skavtje.

KONEC

Liturgične slovenske narodne pesmi

Nemški glas o koncertu „Narodna pesem o Mariji"

Pevci iz Obirskega in Želinj ne nastopajo prvikrat. Pred dnevi smo jih slišali tudi v Celovcu. Tokrat so peli — na pobudo „Zveze slovenskih pevskih društev" — v Domu glasbe s prav zadovoljivim uspehom.

Koncert je bil dobro pripravljen. Peli pa so pesmi, ki so vzete iz starega duhovnega kulturnega zaklada slovenskega naroda pod naslovom „Slovenska verska narodna pesem".

Dvorana je bila nabito polna hvaležnega občinstva, ki je prišlo posebno še iz spodnjega dela Koroške. Koncert sam je dokazal, da ima resno delavni povevodja. č. g. župnik Tomaž Holmar na razpolago zbor z naravno pevsko nadarjenostjo, ki je lahko glasbeno izobrazljiv in kljub težavnim okoliščinam zmožen doseči tudi priznanja vredne uspehe.

Mali moški zbor kakor tudi ženski zbor sta se odlikovala z naravno sproščenostjo, čisto intonacijo in dobro izgovarjavo, medtem ko so zveneli mešani zbori lepo ubrano, le tu pa tam niso bili začetki čisto neoporečni in pri težjih delih pesmi je bila opaziti nezadostna dihalna tehnika.

V prvem delu liturgičnih pesmi so že vzbudile posebno pozornost pesmi za mešani zbor „Lep je ograd vsajeni" in izmed koledniških pesmi dve, ki so jih peli ob novem letu in sicer iz Sel in Žabnic pod Višarjami.

Posebno je ugajalo nekaj štiriglasnih pesmi o Mariji pripovednega značaja in pa ena stara pesem o Mariji, — ki je bila nekoč pri Slovencih tako priljubljena, da jo je narod prav rad prepeval — na pet različnih melodij, ki jih je harmoniziral g. dr. Franc Cigan in ki jasno kažejo razvojno pot pesmi do modernega pojmovanja in oblike. Sploh moramo omeniti, da je večino pesmi harmoniziral dr. Franc Cigan.

Številno poslušalstvo, ki je bilo močno zadovoljno s koncertom, je ob koncu vsake pesmi nagradilo pevce z navdušenim ploskanjem.

(Iz „Kärntner Landes-Zeitung, 15. maja)

Kratke kulturne vesti

● Dunajski „Burgtheater" je gostoval te dni v Parizu v „Comédie Français" (izg. komedi fransäs, klasično francosko državno gledališče) z velikim uspehom. Ob tej priložnosti je prišlo do senzacionalne pogodbe. Glavni manager (izg. menedžer) francoskega gledališča Albert Sarfati je povabil „Burgtheater" na tromesečno gostovanje po Sovjetski zvezi, ZDA in Japonski.

● V okviru avstrijskega dneva na svetovni razstavi v New Yorku so nastopili dunajski lipicanci tako imenovane španske jahalne šole.

● V Celovcu je pel 28. maja znani nemški baritonist Hermann Pray. Povabila ga je „Mozartgemeinde". Umetnik je na koncertu pel pesmi Franza Schuberta in sicer ciklus „Die Winterreise" (Zimska popotovanja), s katerim je pevec do sedaj žel velike uspehe.

● V znamenju lanskoletnega gostovanja nekega celovškega zbora v mestu Venlo v Holandiji in za krepitev prijateljstva med Celovcem in Venlom, je v ponedeljek, dne 25. maja, gostoval v Celovcu odlični komorni zbor „Venloos Vocaal Ensemble". Pevci so prispeli že v nedeljo in so bili še nekaj dni gostje našega glavnega mesta.

● V soboto zvečer, dne 23. maja, so se zopet začeli „Dunajski slavnostni tedni". Otvoritev je bila pred svečano razsvetljenim magistratom. Letos nosijo „Dunajski slavnostni tedni" naslov „Odhod našega stoletja" — umetnost in kultura ob koncu stoletja.

● Umetniški direktor beograjske Opere Oskar Danon je žel velik uspeh, ko je v dunajski državni Operi dirigiral Wagnerjevega Tannhauserja. Uspeh jugoslovanskega dirigenta je toliko večji, ker je to delo na dunajskem odru dirigiral izključno Herbert Karajan, ki je nedavno dal ostavko na položaj umetniškega direktorja Opere.

● Septembra bodo uprizorili v Državni operi v Hamburgu novo opero avstrijskega skladatelja Gottfrieda von Einema. Opera ima naslov „Der Zerrisene" („Raztrganec"). Dirigiral bo Wolfgang Sawallisch, režiral pa bo Oscar Fritz Schuh.

MSGR. FRANJO KUHARIČ

novi pomožni škof zagrebški, je bil posvečen v nedeljo, dne 3. maja, v zagrebški stolnici. Dosedaj je bil župnik v Samoboru.

400-letnica rojstva Williama Shakespeara

Ves kulturni svet je obhajal v aprilu njegovo obletnico rojstva. — Proslave v pevčevem rojstnem kraju. — Razstava ob pesnikovi 400-letnici.

„Non omnis moriar" (= ne bom popolnoma umrl), bi lahko rekel genij Shakespeare z rimskim pesnikom Horacom, če bi bil danes, ob 400-letnici svojega rojstva še živ. In hkrati bi bil prav tako kot Horac prerokoval „Postavil sem si spomenik, trajnejši od brona".

Pravzaprav lahko ponovimo besede nekega kritika, ki je zapisal: „23. aprila je bil Shakespeare star natanko 400 let". Zakaj nekdanji mladenič iz Warwickshira (izg. uorikširа), bard iz Avona (izg. berd iz evna = je narodni pevec iz evna) je še dandanašnji bolj živ od kakega živega mrtveca med nami in bo prav gotovo preživel tudi sedanjo neznansko število proslav, člankov, novih teorij in purizma, povezanih s svojim imenom.

Proslave v pesnikovem rojstnem kraju

V Shakespearovem mestu Stratford-on Avon (izg. strätferd on evn) so vihrale 23. aprila zastave 115 držav na čast 400-letnici rojstva tega velikega angleškega dramatika in največjega genija svetovnega gledališča. Ves kulturni svet se je spominjal te dni te obletnice. Veleposlaniki in druge važne osebnosti z vsega sveta so poromale v to starodavno angleško mestece in šle v sprevodu skozi njega na kraj, kjer je bila uradna slovesnost in kjer so razvili njemu na čast zastave tolikih držav.

Sprevod se je začel pri gledališču, ki nosi Shakespearovo ime, in se je počasi pomikal po Henley Street (izg. henlei strit) mimo hiše, v kateri se je pred 400 leti rodil William Shakespeare. V cerkvi Svete Trojice so delegacije v sprevodu položile vence in šopke na njegov grob. Vsi venci in šopki so bili prevezani z rumeno-črnimi svilenimi trakovi. Rumeno-črna je bila barva, ki si jo je izbral Shakespeare za svoj heraldični znak.

V Festivalnem paviljonu je bil nato velik banket, ki se ga je udeležil tudi vojvoda Edinburški, poleg okrog 750 članov diplomatskega zbora in uglednih osebnosti literarnega, gledališkega in glasbenega življenja. Po banketu je Vojvoda Edinburški, ki je s helikopterjem prispel v Stratford-on-Avon, uradno odprl Shakespearovo razstavo. Prisostvoval je tudi prvemu delu predstave njegove drame „Henrik IV." v „Royal Shakespeare Theatru". Na predstavi so prebrali tudi poslanico kraljice Elizabete.

Seveda pa proslave Shakespearove štiristoletnice niso omejene samo na njegovo rojstno mesto. Lahko se reče, da ni kulturnega kraja na svetu, kjer je te dni ne bi počastili na en ali drug način. To velja tudi za naše mesto Celovec in za vso Avstrijo, ki je svoje repertoarje sestavila v znamenju Shakespearovega jubileja.

Prva taka proslava je bila pri nas že 7. marca, ko je gostovala ljubljanska Opera z delom „Macbeth", s katero smo počastili ne samo 400-letnico rojstva Shakespeara, ampak tudi 150-letnico rojstva Verdija.

V Brežah pa bodo poleti uprizarjali Shakespearovega „Beneškega trgovca".

Proslave 400-letnice rojstva največjega dramatika pa se bodo seveda vršile po svetu še do konca leta 1964.

10-letnica „Trinkovega koledarja"

Beneški Slovenci, ki so zaposleni v Belgiji, že več let zaporedoma izdajajo Trinkov koledar. Izšel je tudi v začetku tega leta. Uredil ga je prof. Rado Bednarik, natisnila pa Budinova tiskarna v Gorici. Na začetku so koledarski podatki z oznako posameznih mesecev. Zdravkovi pesmi. V Trinkov spomin sledi krajša, toda zgoščena študija o velikem beneškem Slovencu Ivanu Trinku, ki jo je napisal prof. Bednarik. V rubriki »Naši jubilanti« leta 1963 sta kratka spisa s slikama zlatomašnika Jožeta Kjačiča, kateremu je Valentin Birtič, dreški kurat, posvetil priložnostno pesmico, in srebrnomašnika Josipa Cramarja, enega izmed vrednih Trinkovih naslednikov.

Starinska cerkev se glasi naslednji spis, ki obravnava pol tisočletja staro cerkvico sv. Silvestra v bližini hudournika Kozica. V njej so se ljudje skrivali pred Turki in v drugi svetovni vojni pred Nemci. Izboru nekaterih Trinkovih pesmi sledi razmišljanje o smrti Dveh velikanov, ki ju ni več, se pravi papeža Janeza XXIII. in predsednika Kennedyja. Zdravko je posvetil daljšo pesem v verzih misijonarju Janezu Obali, ko je pel prvo mašo v Marsinu. Zelo zanimiv je spis »Naši priimki«, iz katerega izhaja, da ni Kjačič slovenska oblika, ampak Čjačič. Člankar ugotavlja, da so »nevedni zapisovalci priimke naših dedov in bratov tako popačili, da na prvi pogled ne zluščimo iz njih pravega jedra«. Č. V. objavlja daljši članek o slovenskem vikariatu v Terski dolini. Prvi dokument, ki govori o rabi slovenskega jezika v verske namene, je bil izdan 2. februarja 1964. leta. Iz življenja duhovnika Bernjaka (Kaluta), ki je kot kaplan 1909. leta umrl v Gornjem Tarbiju, je navedenih več med ljudstvom ohranjenih dovtipov, ki zelo nazorno dokazujejo njegovo ljudskost in tudi priljubljenost obenem. Viljem Čenno objavlja pesem Rodna vas, izseljenec Del Medico Dino pa Pismo iz tujine in Mrak v vasi, ki obe zelo doživeto prikazujeta razpoloženje izseljenca v tujini kakor tudi občutke v izpraznjeni domači vasi, v katero se vrne.

Poskrbljeno je tudi za razvedrilno branje. Člankar si je privoščil marsinske lovce, ki so streljali na zlodja. Urednik se je spomnil tudi jubilanta č. g. Jožefa Jušiča, ki je letos obhajal 65-letnico mašništva. Krajšemu spisu o vzponu beneškega Slovenca Ivana Ožnjaka v ZDA sledi spis geografskega značaja o Benečiji, ki je podprt z večjim številom podatkov.

Vloga Slovenije

(Ob novi knjigi v angleščini)

Poročali smo že, da je izšla v založbi Slovenskega raziskovalnega centra v Columbusu (Ohio) v Združenih državah knjiga, ki razpravlja o vlogi Slovenije v današnjem jugoslovanskem gospodarstvu. Naslov knjige se glasi v angleščini „Slovenia's Role in Yugoslav Economy". Spisal jo je naš prijatelj dr. Toussaint Hočevar, profesor na Keuka College v Keuka, New York.

Na 62 straneh podaja pisatelj pregled prebivavcev, delazmožnih rok in menjavanja delovne sile, potem govori o narodnem dohodku, o slovenski električni industriji, o rudarstvu, o kemični industriji, o poljedelstvu ter o drugih gospodarskih panogah današnje Slovenije. Uvod k razpravi, ki bo angleško govoreči svet seznanila z marsikaterimi podatki o slovenskem življenju, je napisal dr. Edi Gobec, profesor na univerzi v Marylandu.

Knjigo je lepo natisnila naša tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Cena: 38.— šilingov (1,50 $).

OBJAVA

Na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu so sprejemni izpiti prvi dan velikih počitnic, to je 11. julija, ob 8. uri.

Učenec mora predložiti letno spričevalo, katero bo dobil na svoji šoli 10. julija.

Prijave naj bodo izvedene do 1. julija. Potrebni so:

1. rojstni list;
2. dokaz avstrijskega državljanstva;
3. uspešno končana 4. šolska stopnja.

Šola, katero učenec sedaj obiskuje, pošlje popis učenca direktno na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen, Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Glede sprejema v višje razrede pa je potreben osebeń razgovor v šolski pisarni.

Na dan izpita morajo imeti učenci v šolskem poslopju copate.

Ravnateljstvo

DJEKŠE
(Misijon)

Že dolgo se nismo več oglasili. Ampak ne spimo, saj smo imeli pred 2 tednoma, od 7. do 12. maja 1964 tudi mi Djekšarji sv. misijon. Ni treba, da bi na dolgo razlagali, kaj je misijon, ampak takoj ob začetku se hočemo zahvaliti č. gg. Antonu Cvetku in Silvu Miheliču, ki sta nas ves teden navdušeno in požrtvovalno vodila skozi ves pester program.

Ko nam je ob začetku misijona naš dušni pastir obrazložil ves spored, nas je opomnil po besedah sv. Mateja: „Človek ne živi le od kruha, temveč od vsake besede, ki pride iz božjih ust.“ Vabil nas je, naj pridemo, da bomo mogli ostati močni in veseli v Bogu.

Četudi so nekateri, nam že znani krogi poskušali z za nje značilnim odvračanjem po svoje usmerjati ljudi, so bili ti dnevi, lahko rečemo, poln uspeh požrtvovalnega župnika ter gospodov, ki so nam tele poučne pogovore omogočili; za nas pa so bili ti dnevi boljšega spoznavanja Boga in samega sebe.

Daruj za tiskovni sklad!

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 1. 6.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Žena in dom. — 10 minut za športnike. Športne dogodke beleži Mirko Bogataj. — 18.00 Za naše male poslušalce. — TOREK, 2. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Športni obzornik. Novice iz športnega sveta piše Mirko Bogataj. — SREDA, 3. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 4. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Dr. Metod Turnšek: Ljudski koledar za mesec junij. — PETEK, 5. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Novice, ki jih nabira Blaž Singer od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — SOBOTA, 6. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. Voščila. — NEDELJA, 7. 6.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

FILMSKA OCENA

Št. Jakob v Rožu. — Sobota, 30. 5.: Der Fälcher von London (IV). — Napet nemški kriminalni film. Za odrasle! — Nedelja, 31. 5.: Die lustige Witwe (III). — Film po znani opereti Franca Leharja, ki nudi zdravo in prijetno zabavo. Za vse! — Sreda, 3. 6.: Zwischenlandung in Maroko (IV). — Zelo napet in smešen kriminalni film! Za vse!

Bistrica v Rožu. — Sobota, 30. 5.: Der Fluch der gelben Schlange (IV). — Povprečen kriminalni film! Za odrasle! — Nedelja, 31. 5.:: Schneewitchen und die sieben Gaukler (III). — Film po znani pravljici. Za vse! — Sreda, 3. 6.: Anna von Singapur (IV). — Lep barvni film, katerega prizorišče je Singapur. Za odrasle!

Borovlje. — Sobota, 30. 5.: Die Furchtlosen (III). — Dober film iz divjega zapada. Za odrasle in mladino! — Nedelja, 31. 5.: ...und der Amazonas schweigt (IV). — Neka mlada Nemka išče svojega očeta pri reki Amazonki. Za odrasle!

Sinča ves. — Petek, 29. in sobota, 30. 5.: Was weiss Mama von Liebe (III). — Zabaven in smešen amerikanski film, ki prikazuje življenje nekega angleškega dekleta. Za vse! — Nedelja, 31. 5.: Der Himmel ist schon ausverkauft (III). — Francoska veseloigra, v kateri je veliko humorja. Za vse!

Dobrla ves. — Sobota, 30. in nedelja, 31. 5.: Sein bester Freund (II). — Zelo napet planinski film v tirolskem gorovju s Tonijem Sailerjem v glavni vlogi.

Miklavčevo. — Nedelja, 31. 5.: Madame Sans Gene (III). — Film iz starih časov s Sofijo Loren v glavni vlogi!

Pri nas na Koroškem

Mladina prisega zvestobo Kristusu

(Tine Partl je govoril na dnevu Katoliške mladine v Št. Janžu v Rožu)

Zbrali smo se na praznik presvete Trojice v Št. Janžu, da zopet proslavimo največji praznik katoliške mladine, naš skupni mladinski dan. Letos imamo še poseben razlog, da se tega srečanja ziljske, podjunske in rožanske katoliške mladine veselimo, ker obhajamo danes majhen jubilej, petnajstletnico prvega mladinskega dneva, ki je bil leta 1949 v Podgorjah, ko se je prvič zbrala katoliška mladina našega ozemlja, da javno v skupni manifestaciji krščanskega prepričanja izpove svojo vero v Boga.

Živimo v moderni dobi 20. stoletja, v dobi velikanskega napredka tehnike, civilizacije in kulture, v dobi atomskih bomb in vsemirskih poletov. In vprašajmo se, ali je ta človek 20. stoletja, ki živi v izobilju in ki je prenasičen vseh materialnih dobrin, duševno zdrav, ali živi zdravo telesno in duševno življenje, ali je današnji človek v svojem srcu zares zadovoljen, ali je v zemeljskih dobrinah našel zaželeno srečo, ki hrepeni po njej že od tistih dob, ko ga je Stvarnik izgnal iz raja in ga zapodil na trdo zemljo s strogo besedo: „V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh!“

Človeško življenje se mora opirati na notranji temelj, t. j. dušo in ne zgolj na fizično plat, ki je minljiva.

V današnjem času zastonj iščeš miru in sreče, kajti mir in sreča sta vse drugje doma kot v materialnem svetu. Ta mir in sreča sta doma v katoličtvu, v Cerkvi.

In kakšna je šele idejna, miselna in svetovno nazorna zmeda v svetu 20. stoletja. Velike stvari se godijo okoli nas! Z vseh strani silijo v človeka in posebno še v mladino nove misli in nauki, nove ideje in naziranja: Najmočneje se ponuja človeku materializem, ki obljublja raj na zemlji, ki ga nikoli na tej zemlji ne bo. In ker se materializem naslanja na tuzemski svet, je napovedal boj proti vsemu, kar je duhovnega in nadnaravnega, posebno še kar je katoliškega. In ker je ravno katoliška mladina zagovornica vere, je tudi njej napovedal boj, brezobziren boj.

Nadalje je značilno za naš čas, da stremi človek le po uživanju in ugodju, kar ima za posledico mnogo miselnih zmed in duhovnih stisk.

Torej ni čudno, da v tej miselni, duhovni zmedi iščejo najrazličnejših izhodov celo v samomoru, v nasilnem prekinjanju življenja. Kar odprite časopis, pa boste brali dan na dan, da tudi pri nas ni bolje. Sin umori mater, mož ustreli ženo in podobno. Kam smo zašli, kam vodi vse to?

Kar pa je naravnost ironija, da pri vsem tem bereš v revijah in časopisih o silnem napredku človeka na zemlji, o višku civilizacije, češ, človek je s svojo tehniko premagal svet. Dosegel je neznanske višine v zraku in največje globine v zemlji in morju. Vozi se z najvišjo hitrostjo, ki je mogoča, vsepovsod dosega rekorde. Da, ta nesrečni lov na rekorde in sekunde, ta neprestana tekmovanja. Celo lepotna tekmovanja si je izmislil človek 20. stoletja. Pa žal, meri samo telesno lepoto, na duševno pa pozablja in jo zanemarja. In to tem bolj, ker se je predal popolnemu uživanju in postal suženj svojega telesa in nižjih nagogonov.

Kje je ostal človek?

Ali se vam ne zdi, da je vseh zmot in stisk našega stoletja krivo to, da bolj in bolj poudarjamo človekovo telo, dušo pa zanemarjamo! Prišlo je tako daleč, da je postal človek le še više razvita žival, kakor je to učil Darvin. Po vsem tem pa se človek vpraša, ali je še resnični človek na zemlji? Ne, ni ga več, ni več tistega človeka z blago dušo in njenimi plemenitimi lastnostmi. Ni ga! Srčne kulture ni več v človeku našega veka, to nam priča zgodovina grozodejstev pred 25 leti.

Kar poglejmo v svet, kje je pravičnost, usmiljenje, ljubezen, kje je mir in medsebojno zaupanje, kaj velja danes še vernost, poštenost in samozatajevanje?

Kakšno napačno mnenje imajo ljudje o vsem tem, ker pač nimajo jasnega pogleda v bodočnost.

Jasno je, da iščemo vseh mogočih rešitev današnjih problemov. Nikjer drugje ni rešitve kot v klicu: Človek, pojdi vase, vrni se k svoji človeški naravi in svojemu dostojanstvu, pa bo kmalu izginila stiska, ki te vsak dan obdaja. Če se ne bo človek duhovno prenovil, se ne bodo spremenile človeške razmere in zmote na zemlji.

Kljub velikanskemu zunanjemu napredku moramo torej ugotoviti, da je človek nazadoval s svojo srčno omiko in s tem zakrivil zlo in nesrečo milijonov ljudi.

Rešitev pa vidimo v tem, da neha biti človek stroj in številka, da postane zopet cel človek, človek z dušo in telesom!

In kje naj tega človeka dobimo?

O, ni daleč! V nas samih je, le zbuditi ga je treba in poklicati nazaj v življenje! V tebi, fant, v tebi, dekle!

Pri sebi začni, pa boš začel na pravem mestu. Ti sam se najprej ves vrni k Bogu, svojemu Stvarniku, Odrešeniku in Zveličarju, potem pa pokliči še brata in sestro, da ti sledita in da vsi trije greste pot katoliške mladine, pot katoliške akcije.

Da, samo v Kristusu je rešitev, in ne v materialističnem in v nobenem drugem nazoru!

Zato, predragi fantje in dekleta, zbirajte se redno v farnih skupinah in krožkih, gojite pravega duha ljubezni in bratstva. Zavedajte se svojega velikega dostojanstva in poslanstva.

Katoliška mladina, ostani zvesta izročilom svojih vrlih prednikov in ohrani tudi v današnjem času ideal lepega, poštenega in vzornega življenja! „Bodi in ostani verna, ti, slovenska katoliška mladina“!

Navdušeni za lepe in visoke ideale

Iz govora Anice Fuggenjeve na dnevu „Katoliške mladine“ v Št. Janžu:

Pozdravljena, dekleta — prijateljice, pozdravljena Katoliška mladina!

Vesela sem, da vas smem pozdraviti na našem velikem prazniku. Rada bi vsaki posebej stisnila roko v prisrčen pozdrav, pa ga sprejmite vse skupaj v imenu Tistega, za katerega kraljestvo delamo, in v katerega imenu smo se danes zbrali, da ga javno priznamo pred svetom.

Zopet je minilo eno leto skupnega dela! Današnji dan pa naj nas združi v skupni zahvali troedinemu Bogu, za vse, kar smo v preteklem letu z Njegovo pomočjo storili in iz Njegovih rok sprejeli.

Obenem pa naj se znova navdušimo za lepe in visoke ideale, ki so prav v današnjem času tako potrebni.

Dvojno nalogo smo si stavili v preteklem letu:

Skušali smo se utrditi v zavesti, da smo ustvarjeni po božji podobi. Delovno geslo je namreč bilo: „Človek, po božji podobi si ustvarjen!“

Moderni praktični materializem je postal tako glasen, da je v mladem človeku marsikje ubil to zavest. Človek je le še živo bitje, ki živi le zase in mu je to zemsko življenje edini cilj!

Katoliška mladina je v prvi vrsti poklicana, da s svojim dejanjem in nehanjem, mišljenjem in življenjem jasno pove, da je človek več kot više razvita žival, da je človek res podoba božja in za Boga ustvarjen.

Poleg te naloge pa smo skušali tudi globlje spoznati sveto pismo, v katerem je zapisana božja beseda.

Ob spoznavanju božje besede smo se trudili oblikovati lastni značaj v duhu delovnega gesla.

Storjen je bil začetek, zdaj pa je na nas vseh, da započeto delo tudi v življenju nadaljujemo, da bo svet po nas spoznal božjo podobo in bomo sami občutili vso srečo in veselje svobodnega otroka božjega.

Z željo, da bi mladinsko delo v domačih farah dobro uspevalo, vas vse prav toplo pozdravljam.

Skavtsko taborjenje v Feldkirchenu

Običajno vsakoletno skavtsko taborjenje na Binkošti je bilo letos v Feldkirchnu. Tokrat se je prvič udeležila toborjenja tudi slovenska četa „Don Bosko“. Toborjenje se je začelo na binkoštno soboto popoldan in se je končalo na binkoštni ponedeljek tudi popoldan. Na taborjenju so bili skavti iz vse Koroške, 160 po številu, to je 18 patrulj. Geslo taborjenja je bilo pridobiti nove člane za skavtizem.

Kraj za taborjenje je bil zelo posrečeno izbran. Že pot je tako slikovita, ki vodi skozi polja in travnike med dolinicami in hribčki. Mesto samo leži v kotlini, ki jo obdajajo hribi, obrasli, s cvetočimi in zelenimi travniki vmes pa so gospodarska poslopja. Po vrhu so hribi obraščeni s smrekovimi gozdovi. Prostor, kjer smo taborili, je bilo športno igrišče. Vse tri dni smo imeli odlično vreme, boljšega si nismo mogli želeti. Vreme je tudi pripomoglo, da je taborjenje tako lepo uspelo.

Na mesto smo prišli prav po skavtsko — zastonj! In to je za nas predvsem važno, ko je naša blagajna suha, kot tiste suhe krave, o katerih je sanjal Egiptovski Jožef. Šotore nam je posodil č. g. Petričič. Pet nas je zasedlo kolesa in smo tako že po poti delali reklamo. Vso tisto „goro“ z lonci, nahrbtniki, šotori in drugo potrebno prtljago pa je naložil na svoj hrbet „konjiček VW“ naše sotrudnice gdč. Mojce. In še trije smo prisedli. Vse je šlo kot namazano kljub številnim ovinkom. Ko smo prišli k cestnemu znamenju „Feldkirchen“, je že stal pripravljen kolesar Hanzi. Pomahal je, veselo se nasmejal in zdirjal pred nami. Naš konjiček VW je skočil za njim pa je še zaostajal, tako jo je kolesar pobiral pred nami. Gdč. Mojca je skrbljivo gledala, kje bo zagledala kako bencinsko črpalko, kjer bi natočila bencina. K sreči je bil še agilni Jože za nami in tako smo srečno prišli na cilj kljub številnim ovinkom.

Namestili smo šotore na odkazanem prostoru, razvezali prtjjago, Tone pa je že začel pripravljati „ognjišče“, kjer bo pripravljal, po vseh receptih predpisano hrano. Po dviganju zastave in pozdravu smo si privezali duše in zlezli v šotore k počitu. Spanja je bilo bolj malo, ker smo bili prvič pod šotori in ker je bilo tudi precej hladno.

Zato smo pa drugi dan zelo zgodaj vstali. Že pred šesto uro nam je skavt iz druge čete serviral topel čaj. Zelo imenitno, ne, tako še doma nismo bili postreženi!

Potem ko smo se umili in malo pretegnili svoje krake pri jutranji telovadbi, smo spravili z užitkom zajtrk. Mašo smo imeli kar na prostem. Zastave so obkrožale oltar, spredaj pa smo stali mi. Prišlo je tudi nekaj meščanov nekaj iz pobožnosti, še več pa iz radovednosti.

Po maši je bil zbor, dviganje zastave in nato tekmovanje. Še jesti ni bilo časa tako smo lovili točke. Od osemnajst patrulj smo zlezli na sedmo mesto. Večerja nam je teknila. Potem smo pa šli k tabornemu ognju, Povabljeni so bili tudi meščani in jih je še kar veliko prišlo. Ob tabornem ognju so se vrstile razne točke. Petje, šaljivi prizori, razne smešnice itd. Pozno v noč smo šli k počitku. Tokrat smo hitro popadali in zaspali kot Matjaževa vojska pod Peco.

V ponedeljek je bila maša v farni cerkvi, ki je prav blizu igrišča. Malo smo zamudili kot „pošteni“ kristjani, pa nas je gospod dekan vseeno pohvalil. Po zajtrku je bila slavna nogometna tekma. Še kar dobro so se podili za žogo. Golov pa je bilo bolj malo. Drugi pa so pripravljali „slovesno“ kosilo. Mi smo morali kar pohiteti, ker avtobus je kmalu popoldan odpeljal. Radi bi bili še ostali, pa nismo mogli. Takoj po kosilu smo zložili šotore in pospravili vse ostalo skupaj in odnesli na avtobus. Pet kolesarjev se je še udeležilo zaključne proslave. Deželni voditelj se je vsem udeležencem zahvalil zlasti pa za sodelovanje. Poudaril je, da skavt ostane skavt tudi tedaj, ko dloži svojo skavtsko obleko. Kar težko je bilo pustiti veselo družbo. Poslovili smo se, zasedli svoje konjičke in odhiteli proti Celovcu.

Upamo, da se bomo drugo leto tudi udeležili taborjenja, in to še v večjem številu. Bodi pripravljen — vedno pripravljen!

Nasvet za neolikance

Tisti, ki nima smisla za manire in dostojno obnašanje, naj se vede tako, kakor bi bil malo prismuknjen. — Odpuščeno mu bo . . .

Nekaj nasvetov kokošerejcem

Kokošnjak se ne da primerjati z nekdanjim „kurnikom", z lestvico in malo odprtino, ki ga tu pa tam še srečamo po naših vaseh, pač pa mora biti to prostoren, svetel, zračen in lahko dostopen prostor, da v njem opravljamo vsa potrebna dela, ki jih zahteva umna kokošereja. Le v takem prostoru bodo dobre nesnice izvrstno uspevale. Poudaril sem dobre nesnice, kajti slaba nesnica tudi v najbolj racionalnem kokošnjaku se bo slabo izkazala.

Prenatrpanost kokošnjaka se kaj rada maščuje. Če je prostora v kokošnjaku recimo za 25 kokoši ne skušajmo vanj strpati 40 ali celo 50 kokoši. To je napaka, ki jo nekateri rejci pogostoma delajo. Na kvadratni meter računamo 4, največ pet kokoši. Kar presega to število je tvegano. Svetel kokošnjak dosežemo le z velikimi okni, skozi katera imajo dostop prekoristni sončni žarki. Najboljša so taka okna, ki jih v poletnem času lahko snamemo. Zgornja polovica, ali vsaj tretjina okna naj se da na znotraj odpirati. To je važno, posebno v zimskem času zaradi ventilacije. Najboljša tla v kokošnjaku so betonska. Kdor se poslužuje stalne stelje, naj pazi, da se ne napravi na tej tista neprijetna skorja, ki tako ovira rahlo in suho steljo. Oblanci iz mehaničnih mizarskih delavnic so najboljša stelja.

Poglavje zase je oprema kokošnjaka, ki mora biti popolna. Predvsem je potrebno zadostno število korit za krmo, nato napajalnik za vsakodnevno svežo vodo, gredi, na katerih prenočujejo kokoši, gnezda za nesenje jajc in še malo koritce za zdrobljene školjke ali stolčen omet, ki je nujno potreben kokošim za tvorbo jajčne lupine.

Korit je več vrst, dobro se obnesejo tudi doma izdelana lesena korita, dolga po 1 m ali 1,5 m, z dovolj širokim robom ob straneh, s katerim preprečujemo, da kokoš s kljunom ne zbrska krme iz korita, ko išče v tej debelejše delce. Po sredini debelejša palica, ki nam služi za prenos korita, obenem preprečuje, da kokoš ne more brskati in stopati po krmi. Pločevinasta korita, ki so v prodaji, služijo svojemu namenu le, če so dovolj visoko dvignjena od tal.

Kakor je mnogo vrst korit, tako je tudi mnogovrstnih napajalnikov, celo oni na tekočo vodo in sem prišel do zaključka, da je še najboljši napajalnik čisto preprost vrč iz plastične mase. Postavljen pa mora biti v posebno stojalo, da ga kokoši ne prevrnejo. Pod vrčem v stojalu je nujno potreben dovolj širok pločevinast podstavek. Tu se nabira vsa voda, ki jo kokoši pri napajanju polivajo okrog napajalnika in na ta način ohranimo steljo v neposredni bližini istega vedno suho. — Kokoši prenočujejo na gredeh, pod katerimi je dovolj široka deska, da nanjo padajo nočni odpadki. S temi odpadki ne smejo kokoši priti v dotiko. Široko pletena pocinjena mreža napeta med gredmi in ob straneh to preprečuje. Gredi naj bodo vsaj 25 cm nad desko. Vse mora biti premično, da z lahkoto opravimo čiščenje, ki je lahko samo dvakrat tedensko. Svojevrstne take gredi sem si tako uredil: pribil sem 1 m do 1,2 m dolge latvice (korente) v razdalji 5 cm na dve stranski deski v obliki pravokotnega trapeza. Ogradil sem tako prostor nad desko ter preprečil s tem dostop do odpadkov. Rešil sem na ta način marsikatero jajce, ki ga znesejo kokoši ponoči in ostane nedotaknjeno. Pri čiščenju enostavno dvignem to napravo in odstranim odpadke. Priporočljivo je, da so latvice in deske pooblane in namazane s karbolinejem, kar velja tudi za desko. Gnezda imam nameščena pod desko, 45 cm od tal, tako da imajo kokoši pod temi dovolj prostora za brskanje. Računam tri kokoši na eno gnezdo, ki meri vsako v širino, globino in višino po 40 cm. Ker vodim selekcijo, uporabljam zaklopna gnezda, ni pa nujna ta zaklopka pri takih rejcih, ki se ne utegnejo ukvarjati s tem zamudnim delom. Nisem za skupno gnezdo, ker sem prepričan, da so posamezna, odprta gnezda v vsakem pogledu bolj praktična.

K opremi spada tudi malo koritce. Nekdo me je vprašal, zakaj rabim to „solnico", in res podobno je stari leseni solnici. V tem koritcu imajo kokoši vedno na razpolago zdrobljene ostrigne školjke in drobne kamenčke (grit). Neverjetno koliko teh zdrobljenih školjk kokoši porabijo. Opazil sem tudi, da marsikatera kokoš, ko znese jajce takoj začne kljuvati te školjke. Verjetno čuti potrebo po apnencu, ki ga je porabila za tvorbo jajčne lupine.

Ni še vse s tem povedano o kokošnjaku, ampak v glavnem sem navedel vse bistvene pogoje. Še nekaj besed o nabavi naraščaja. V tako urejen kokošnjak sodi samo najboljša nesnica. Do te pridemo le z nabavo piščet ali dvomesečnih jarkic, ki so potomke najboljših, odbranih jajčaric. Le dobra jajčarica se da popolnoma izkoristiti in kokoš, ki daje potomce za zakol ne bo dala potomcev jajčaric. Tu marsikdo nasede, ker so cene teh poslednjih nižje ter si misli: pišče je pišče. Ko pa nastopi čas nesnosti, se sprašuje kako tako malo jajc, kljub temu, da so kokoši pravilno krmljene in imajo na razpolago lepo urejen kokošnjak. Kokoš, ki je znesla nekoč povprečno 150 jajc na leto, je bila že dobra nesnica, dandanes s to količino jajc komaj poplača zaužito krmo. Povprečje mora presegati 200 jajc letno, ako hočemo, da bo rentabilna. Niso redke kokoši, ki znesejo letno do 280 jajc in Japonci imajo že kokoš s 350 jajci v 350 dneh. Take rezultate je mogoče doseči le z večletno, sistematično odbiro in čisto umevno je, da so cene piščet teh nesnic višje od navadnih piščet. Kdor pri nabavi piščet ali jarkic gleda na ceno in ne na kvaliteto, je že v samem začetku zgrešil smoter rentabilne kokošereje. Nabavljamo bodoče jajčarice po možnosti le pri zanesljivem rejcu. Ko nabavljam piščeta ali jarkice za svojo rejo, se hočem vedno sam osebno prepričati o zanesljivosti rejca. Ne gledam na ceno in kljub temu, da drago plačam vedno poceni kupim. Imam rajši srednje težko kokoš kakor lahko in posebno pazim, da mi kokoš nese jajca z rjavo lupino kot z belo. Jajca z rjavo lupino gredo pri nas bolj v promet.

Atomsko konserviranje hrane

AEC, to je ameriška komisija za atomsko energijo, je zgradila v bližini Bostona velik laboratorij za atomsko ožarevanje hrane. V ta namen ima laboratorij največji do sedaj na svetu znani vir radioaktivnosti (kobalt-60), ki je večja, kot bi jo izžarevalo nad milijon gramov radia. Laboratorij je začel delovati pred letom dni (januar 1963) in pri otvoritvi je bilo prisotnih nad 300 atomskih znanstvenikov in raziskovavcev iz 8 držav.

Atomsko izžarevanje omogoča nov in revolucionaren način konserviranja hrane. Če se je do sedaj hotela konservirati hrana za določeno dobo, jo je bilo potrebno posušiti, prekaditi, skuhati, vledeniti itd. Danes izpostavijo živila atomskemu izžarevanju in ta živila se skozi več mesecev ne pokvarijo, pa naj si bo v mrzlih polarnih krajih ali v toplih tropičnih. Tako razdeljujejo danes Amerikanci svojim posadkam po vsem svetu od laboratorija v Bostonu pred meseci ožarčeni bekon - trebušnina ali panceta.

V istem laboratoriju pri Bostonu delajo danes poskuse z mnogimi drugimi živili: različno sadje, različna povrtnina, zmleto meso, najrazličnejše ribe itd. — V Gloucestru (Massachusetts) pa urejuje AEC nov laboratorij, ki se bo pečal predvsem s konserviranjem rib.

KORUZA IN SONČNICE

Koruzo in sončnice, ki zaradi pritlikave rasti kljubujejo celo vetru sedme jakosti, hkrati pa potrebujejo le malo vlage, so s križanjem pridobili londonski naravoslovci. Rastline s takšnimi lastnostmi bi se po njihovem mnenju obnesle na vetrovnih, suhih področjih in morda tudi v puščavskem svetu.

POVEZAVA MED MRAVLJAMI IN ČEBELAMI

Strokovnjaki čebelarskega inštituta v Freiburgu so ugotovili, da bližina gnezd rdečih gozdnih mravelj vpliva na količino meda čebelje družine. Te mravlje gradijo svoja gnezda le v igličastih gozdovih. Zato so na jugu Švice, kjer so jelkini in borovi gozdovi, pridelali 2 do 3-krat več meda kakor v mešanih gozdovih, kjer ni bilo teh mravelj.

Pravilna in dobra vzreja piščancev

Za razvoj in dobro rast piščet ne zadostuje že samo dobro in pravilno krmljenje. Poleg redne in primerne krme in pijače zelo ugodno vplivajo na rast piščet sonce, sveži in čisti zrak, gorkota in snaga. Kakor hitro manjka ali primanjkuje le eden navedenih pogojev, lahko izostane pravi uspeh pri vzreji piščet. Brez sonca in dobrega svežega zraka, v katerem edino je vedno tudi dovolj kisika, ne more nobena mlada žival dobro uspevati in rasti, še najmanj pa pišče. Kadar je še prehladno in ne morejo piščeta ven na prosto, glejmo, da pride ob sončnih dneh vedno čim več sonca v prostor, kjer imamo piščeta. Ob lepem primerno toplem vremenu pa pustimo kokljo s piščeti ven na sonce. Prostor, ki smo ga namenili za bivanje piščet, zračimo dobro in pogostoma. Brez dobrega zraka, oziroma brez kisika, ki ga je zadosti le v dobrem zraku, ni prave prebave in brez te tudi ne dobre normalne rasti piščet.

Piščetom je potrebna zlasti prve dni in prve tedne njih življenja tudi obilna gorkota. Takoj ko se izležejo, se najbolje počutijo pri gorkoti 35 stopinj Celzija. Polagoma se potem privadijo na nižjo gorkoto. Kadar jim je prehladno, si poiščejo pod kokljo primerno gorkoto. Koklja vodi in varuje piščeta pred raznimi nevarnostmi, jim je pa tudi pravi vir gorkote zlasti v prvih tednih in jih obvaruje pred nevarnim prehladom. Mraz pa tudi vsak prepih lahko piščetom zelo škodujeta. Ako se piščeta prehladijo, potem so za nas navadno tudi že zgubljena. Tudi mokrota, vlaga, dež in sneg niso piščetom prav nič v korist. Ni pa ravno treba, da jih pretankovestno varujemo pred vsako najmanjšo roso, ako sicer ni zunaj premrzlo. Piščeta se morajo privaditi vsem vremenskim in drugim življenjskim neprilikam. Vendar pa se mora to zgoditi prav polagoma, da piščeta pri tem ne trpijo na lastnem zdravju, pač pa postanejo vedno bolj odporna in manj občutljiva, čim bolj doraščajo.

Pri vzreji piščet moramo vsepovsod upoštevati tudi snažnost. Posodo za krmo, vodo ali kislo mleko je treba redno in najboljše vedno sproti snažiti po vsakokratni uporabi. Tudi prostore, kjer bivajo piščeta, moramo vsak dan temeljito počistiti in posnažiti ter jih včasih tudi razkužiti.

Kumare, želodec in koža

Nova izprememba v vsakdanji hrani: kumare! Izurjena kuharica jih zna pripraviti na najrazličnejše načine, posebno za presno uživanje. Vendar so nedvomno najokusnejše v solati. Marsikdo se boji kumar, češ da so pretežke. A to je zmota. Kumara je težka le tedaj, če jo pustimo predolgo stati ali jo sploh premalo skrbno pripravimo. Najbolje je, če kumare natrgamo tik preden jih rabimo. Najprej jih dobro obrišimo ali oplaknimo, nato jih olupimo in prav tenko zrežimo. V posebni skledi pripravimo primerno množino vinskega kisa in dobrega olja ter dodenimo drobnjaka, kopra, soli in popra. V to omako stresimo zrezane kumare, prepojimo, ne da bi mešali, in takoj dajmo na mizo. Po tako pripravljenih kumarah ne bo nikogar „glava bolela", seve si jih ne smemo privoščiti čez mero. — Zelo dobre so kumare tudi s kislo smetano: gosti kisli smetani dodamo par kapljic olja, malo peteršilja in kopra ter soli in popra. V to omako stresemo tenko zrezane kumare, prepoljemo in postavimo takoj na mizo. — Kdor hoče kumare na vsak način nasoliti in ožeti, naj ne devlje veliko soli in naj ostanejo kumare v soli le 10—15 minut, potem jih ne ožemajmo pretrdo. A zavedajmo se, da so kumare tem laže prebavljive, čim manj stoje, čim manj izgube svojega soka.

Kumarčin sok (neslan seveda) je zelo dobro sredstvo za negovanje kože. Namažimo z njim obraz in vrat, pustimo tako pet minut, nato pa z vlažno vato odstranimo. Če ponavljamo to vsak dan, postane koža čista in mehka, pege oblede. Temne madeže na rokah, ki nastanejo, če lupimo sadje ali krompir, najlaže odpravimo, če jih odrgnemo s koscem kumare.

Vse za šport - od kolesa do televizije - na zalogi pri domačinu

Johan Lomšek

Važnost solate za človeški organizem

Poleti, ob hudi vročini se nam izmed vseh jedil najbolj prileže solata. Vsak dan je na mizi; včasih celo dvakrat. Pozneje, v jeseni in pozimi pa prihaja na mizo že bolj poredko, ker zelene solate ni več toliko na razpolago, na drugo zelenjad, ki nam tudi daje dobro solato, pa pozabimo.

Vedno bi se morali zavedati, da je vsaka solata tako važno živilo, da jo moramo uživati redno tudi jeseni in pozimi. Solata iz surove zelenjadi ima v sebi mnogo surove staničnine. Ta se ne prebavi popolnoma, ampak kot nekako dražilo pospešuje prebavljanje in skrbi tako za redno odvajanje. Olje, s katerim solato zabelimo, znatno poveča njeno redilnost, kis ali citronov sok, pa ima to dobro lastnost, da pospešuje prebavljanje beljakovine. Če prinesemo solato na mizo z mesnimi ali jajčnimi jedmi, to ni samo navada. Ta živila imajo namreč v sebi obilo beljakovine in jih laže prebavimo, če jih zaužijemo skupno s solato. Jajca v kakršnikoli obliki, ki bi jih sicer težko prebavili, nam ne delajo težav, če uživamo poleg njih solato.

Zelo važna sestavina solate so redilne soli, ki so neobhodno potrebne našemu organizmu, ako hočemo ostati zdravi. Med temi je v zeleni solati precej železa in sicer se nahaja v listnem zelenju (klorofilu).

Ker je v solati dosti vode, ima lastnost, da hladi in osvežuje, zato se nam še posebno prileže v vročem poletnem času. Voda v solati pa ni navadna voda, ampak ima v sebi nakopičenih obilo omenjenih dragocenih rudninskih snovi ter je brez bakterij.

Glede redilnosti solate sicer ne smatramo kot samostojno jed; zato je pa toliko bolj važen dodatek drugi, redilnejši hrani. Zelo zdravo je tudi, če jo uživamo k težjim močnatim jedem, kakor cmoki, štruklji itd.

Ko nam poidejo zelene solatne vrste, posezimo takoj po drugi zelenjadi, ki nam daje ravno tako izvrstno solato. Tu je na prvem mestu zelje in sicer sveže in kislo. Solata iz svežega zelja je ena najboljših solat, ki ima tudi precejšnjo vrednost. Da ni pretrda, jo malo potolčemo in napravimo bolj zgodaj; nikoli pa je ne smemo popariti. Naravnost zdravilna pa je solata iz surovega kislega zelja in to posebno zaradi mlečnokislinskih bakterij, obilih rudninskih soli in vitaminov .Malo narahljano kislo zelje z zelnico vred zabelimo z oljem, sesekljano čebulo ter ji pridenemo še par stlačenih brinjevih jagod, pa imamo prvovrstno solato po okusnosti in zdravilnosti. Dobro solato pa nam da tudi korenček in zelena, ki ju lahko uživamo vso zimo, dokler ne pričakamo motovilca, ki je najvažnejša pomladanska solata. Za izpremembo si napravimo lahko tudi solato iz rdečega zelja, pora in čebule. Sedaj pa pridno jejmo paradižnike, ki nam dajejo le krajšo dobo okusno in osvežujočo solato.

Š. H.

Kuharski zapiski iz rimskih časov

V samostanski knjižnici blizu Aschaffenburga so odkrili kuharske bukve, ki vsebujejo med drugim tudi recepte iz rimske dobe.

V knjigi, ki je bila natisnjena leta 1531, je poglavje z recepti slovečega rimskega kuharskega umetnika Apiciusa, osebnega kuharja cesarja Avgusta. Ta kuhar se je zastrupil, ker se je bal za svoj kuharski sloves. Med njegovo zapuščino so našli zapiske, ki jih je neznani srednjeveški avtor dobesedno prepisal v svojo knjigo. Ta rimski kuhar je na primer zapisal: »Vino poživlja, osveži, plemeniti kri, pospešuje umsko dejavnost in daje obrazu lepo barvo.«

Razen množice kuharskih receptov iz leta 1531 vsebuje omenjena knjiga tudi prve zapiske o dietni prehrani ter navodila za uporabo raznih zdravilnih zelišč proti boleznim in drugim telesnim nevšečnostim.

● Sorte krompirja se lahko medsebojno križajo, toda le, če bi krompir razmnoževali s semenom iz jagod, tedaj bi medsebojno križanje vplivalo na lastnost bodočih rastlin.

Kaj sem jaz?

To je veliko in prevažno vprašanje. Vsak si mora biti na jasnem, kaj je in kakšna je njegova življenjska naloga. Prav posebno pa je to važno za mladega človeka, ki si šele utira pot v življenje. Če mu bo jasen cilj življenja, bo tudi z lahkoto našel pot in sredstva, ki varno vodijo do cilja.

Troje lastnosti loči mladega človeka od drugih: življenjska mladost, odločno krščanstvo in živa narodna zavest.

Mladost, polna življenja, je prva oznaka mladega človeka. To je doba navdušenja, ognja, velikih podvigov — pa tudi doba mnogih neumnosti. Koliko načrtov se porodi v mladem srcu in koliko gradov se tam gradi v oblakih? Na sama nerazumevanja in nasprotovanja zadene pri vsakem samostojnem koraku. In če se loti podjetja, vse zmajuje z glavami ali omalovažuje. Otročarija, brezglavost, zaletelost ali celo neumnost: to so ocene onih, ki se imajo za starejše in modrejše.

Toda mlad človek ni malenkosten in gre preko prezira; saj ve, da mu je cilj visoko postavljen in do njega vodi naporna pot. Brez vztrajnosti in nekoliko drznosti bo težko dosegel cilj. Za drzna dela pa je treba prave življenjske mladosti. Kadar gre človek osvajat svet, se oglašajo od vseh strani ljudje, svetovalci, ki samo mirijo, govorijo in opozarjajo na nevarnost ter priporočajo lagodno življenje. Ljudje vobče ne ljubijo odločnih in drznih. Toda, jaz sem mlad! Zato se mi hoče širokega polja, nevarnih vzpetin, brezmejnih prostorov...

Biti kristjan je največja potreba časa, v katerem živimo. Sicer v družbenih krogih s krščanstvom še lepšajo fasado družbe, toda globljih korenin ta vera nima. Materializem je človekov pogled usmeril v zemljo in njene dobrine. Boga mu je zakril z obljubo zemeljskega raja: uživaj, dokler živiš; to je evangelij, ki ima toliko privržencev tudi med krščenimi.

Mlad človek pa hrepeni po višjem in lepšem. On noče biti žival in tudi ne navaden človek. Po veri in milosti je postal božji otrok! Kdor se postavlja s tem, da je pogan (ker pogansko živi in telesu služi), naj le misli, da je samo zemlja in tvar, naj se le oklepa samo sedanjega življenja! Jaz pa ne tako! Jaz hrepenim po višjem, meni se hoče nebes. Jaz sem kristjan!

Narodnost je dobrina, ki nam je dana od Boga. On hoče, da smo živi in zavedni udje narodne skupnosti, ki je prava zakladnica duhovnih vrednot za pravilno rast mladega človeka. Kdor raste v narodno nezavednem okolju, tak se ne more razviti v vsestransko plemenitega in kulturnega človeka. Od narodno mlačnih ali celo odpadlih staršev je sicer prejel telesno življenje, toda tradicionalnih duhovnih dobrot je tak izkoreninjen otrok oropan. Morda še uporablja govorico očetov, a njenega bogastva se ne zaveda; zato je ne ljubi, marveč se je celo sramuje in ob vsaki nepriliki zataji...

Jaz pa hočem biti zvest v službi Bogu in zato tudi zvest v službi narodu. Hočem, da bo moje srce plemenito, zato se ne maram odpovedati svetim izročilom slovenskega rodu na Koroškem in na kulturo slovenskega človeka sem ponosen. Nikdar je ne bom izdal ali zatajil! Saj sem slovenske matere sin!

Št. J.

ZA MLADINO IN PROSVETO

Ljubezen — ljubezen...

Ljubezen v srcih človeških je odsev Njega, ki je Ljubezen sama. Ni je popolnejše in silnejše stvari, kot je ljubezen. Najplemenitejša dejanja so sad te čudovite sile v človeku.

Ali je zato mogoče skruniti tako lepo stvar, kot je ljubezen? Bog bi bil mogel sam, brez sodelovanja ljudi, množiti človeški rod. Toda ni hotel tega, marveč je v ta namen pritegnil ljudi; v njih srca je položil ljubezen.

Fant in dekle se nekoč srečata na potu življenja. Nikdar se nista videla, nikdar poznala; takrat sta se prvič srečala. Često je samo to dovolj, da se vname v njunih srcih medsebojna naklonjenost, nagnjenje. In če ni nobene resne ovire, se ti dve bitji združita v trajno zvezo; fant in dekle sta sklenila zvezo svetega zakona; postala sta mož in žena. S tem je bil dan pogoj za družinsko življenje. Bog se ju poslužuje, da pomnoži število ljudi, katerim je dal nesmrtne cilje.

Kako je mogoče, da se ljudje iz te krasne ustanove norčujejo? Ta vzvišena stvariteljska služba je pa združena z važnimi in često silno težkimi nalogami. Zato je Bog tej težki službi dodal tudi nekaj ugodja. Toda nikdar ne sme biti ugodje ločeno od dolžnosti!

Skušajmo doumeti vzvišenost in svetost ljubezni...

Iz filmskega sveta

„EXODUS" V CELOVCU

Film „Exodus" je dokumentacija velikega dogodka, ki so ga doživeli Judje. Razkropljeni po vsem svetu in brez matične domovine so Judje vedno hrepeneli, da bi svojo starodavno domovino mogli zopet osvojiti. Tekom zgodovine so se gospodarji Izraela pogosto menjali in Judje so že dva tisoč let brezdomci.

Leta 1917 pa so angleški gospodarji Izraela obljubili Judom, da jim bodo vrnili to deželo, katero bodo mogli naseliti s svojimi ljudmi, čeprav je bila dežela naseljena z Arabci. Po drugi svetovni vojni, pa so Angleži to obljubo tudi izpolnili in začelo se je naseljevanje Judov v Izraelu. Del nekdanje Palestine je prišel v državo Jordanijo, ki je ostala Arabcem, del pa so imenovali „Izrael" in je bil predan judovski oblasti. Tedaj so Izraelci začeli z velikanskimi deli in so s svojo delavnostjo v nekaj letih spremenili obraz dežele. Lahko se trdi, da so iz nekdanje puščave naredili deželo, kjer se zares „pretaka mleko in med".

To dogajanje prikazuje film „Exodus", kar so kazali te dni v celovškem Vulfeniakino dvorani.

TELEVIZIJA V FRANCIJI

Evropa postaja v vsem enaka Ameriki. To dokazuje tudi silen porast televizorjev v Franciji. V zadnjem letu se je število televizorjev v Franciji dvignilo na 4.5 milijona in kar pomeni samo v zadnjem letu za en milijon.

Verski film v Španiji

V starodavnem španskem mestu Valladolidu so zaključili deveti teden verskega filma, ki proslavlja človeške vrednote. Pri razdelitvi nagrad, katerih so bili deležni najboljši filmi, je dobil najboljšo-zlato nagrado francoski film z naslovom »Smrt, kje je tvoja zmaga?« Nadaljnjega priznanja sta bila deležna še dokumentarni ameriški film »Lilije na polju« in španski »Doba ljubezni.«

Za smeh

Hanzi potuje v Celovec iz Pliberka. V vagonu je samo en sopotnik.

»Ali potujete tudi v Celovec,« vpraša tujec Hanzija.

»Da,« odvrne kratko Hanzi.

»In kaj boste v Celovcu?« radovedno vprašuje sopotnik.

»Izstopil bom!«...

Otroški kotiček

PRIDEN UČENEC

Francej je sedel pri mizi. Pisal je domačo nalogo. Bil je namreč v drugem razredu. Pero je držal nekam trdo, kakor bi se bal, da mu ne zdrkne izmed prstov. Glava se mu je vedno bolj bližala pisanki. Vendar so bile črke, ki jih je počasi črtal, čedne in pravilne. Oče je bil z njim popolnoma zadovoljen. Pokazal mu je rdeče jabolko ter dejal: „To je tvoje, ker si domačo nalogo lepo in brez napak napisal.

Le pazi, da boš naloge vedno tako čedno izdelal in se pridno učil, potem bo kdaj še kaj iz tebe!"

Kmet, muha in mravlje

Sem hodil tam po polji,
videl mravljo, muho tudi;
govorile sta za „špas",
to je bil moj kratek čas.

Muha pravi: „Kaj boš, mravlja,
ki si vselej čisto sama!
Laziš zmerom le po tleh,
nikoli nisi pri ljudeh.

Jaz pa se še grofa ne sramujem,
saj po njemu poskakujem,
pa mu sedem gor na nos!
Kdo je meni, muhi, kos?"

Mravlja pravi: „Kaj boš, muha,
ko si vedno čisto suha!
Pride zima, mrzli piš,
noge kvišku pomoliš.

Jaz pa hodim tam po polji
noj po gmajnici okoli,
da si živeža dobim,
se za zimo oskrbim."

Janezkova naloga

Učenci so dobili nalogo, naj napišejo, kaj jim je znanega o poljskem zajcu. In Janezek je napisal:

Zajec je žival. Zajec hitro teče gor, dol pa se vali. Če se zajec peče, je pečenka. Pečenka je dobra. Zajec mi je všeč. Kdor se boji, je zajec. Jaz nisem zajec.

Henrik Sienkiewicz: 22

OBLEGANJE *Jasne gore*

V službi Najsvetejše

Zgodovinska slika iz švedsko-poljske vojne

„Ker bi me puh ubil. Kakor hitro zapazim iskro na vrvici, moram takoj zbežati na vso silo v stran in se vreči po kakih petdesetih korakih na zemljo pod nasipom. Šele po razpoku bom drvel proti samostanu."

„Bože, Bože kolika nevarnost!" je rekel prior, dvignivši k nebu oči.

„Ljubi oče, tako sem gotov, da se vrnem k vam, da se me ne loteva niti ganjenost, kot bi se me morala v takih okoliščinah. Toda pustimo to! Ostanita zdrava in molita, da bi mi Bog dal srečo. Spremita me le do vrat!"

„Kako to? Mar misliš oditi?" je vprašal gospod Čarnecki.

„Mar naj čakam, da se zdani ali pa da se megla poleže?"

Toda gospod Kmitic v tej noči ni odšel, kajti baš takrat, ko so prišli do vrat, se je kakor nalašč začelo jasniti. Vrhu tega se je slišal tudi nekak hrup pri orjaškem topu.

Zjutraj zgodaj so se obleganci prepričali, da so ga prepeljali na drugo mesto.

Švedje so namreč nekako zvedeli o veliki šibkosti zidu na ovinku okoli severne bastije in so sklenili uravnati strele na ono stran. Morda je bil tudi o. Kordecki v zvezi s tem, zakaj prejšnji dan so videli staro Konštancijo, ki je šla iz samostana; njo so pa uporabljali glavno za to, kadar je šlo za razširjanje krivih vesti med Švedi. Naj je bilo, karkoli si bodi, storili so veliko napako, ker so obleganci medtem lahko popravili na prejšnjem mestu zid, ki je bil že preluknjan. Za nov predor pa so morali Švedje potratiti par dni.

Noči so bile vedno jasne, dnevi nemirni. Streljali so s strašno silo. Duh dvoma je zopet začel preletavati med obleganci. Med žlahto so se nekateri hoteli podati, a tudi nekateri redovniki so izgubili pogum. Opozicija je rasla vedno bolj. O. Kordecki se je ustavljal z vso neukrotljivo energijo, toda njegovo zdravje je začelo pešati. Medtem je prišla Švedom nova pomoč iz Krakova, zlasti strašni naboji v obliki železnih cevi, napolnjenih s smodnikom in svincem. Te so povzročale med obleganci več strahu nego škode.

Kmitic se je od onega časa, ko se je bil odločil. da bo razstrelil orjaški top, začel v trdnjavi dolgočasiti. Vsak dan je s tesnim srcem ogledoval svojo klobaso. Pa se je premislil in naredil še večjo, da je bila skoro en vatel dolga in debela kakor golenica.

Zvečer se je poželjivo oziral z obzidja proti topu, potem je ogledoval nebo kakor zvezdoslovec. Toda jasni mesec je onemogočal njegovo podjetje.

A nenadoma je nastopilo vlažno vreme, oblaki so zagrnili obzorje in nastala je noč, temna kakor v rogu. Gospod Andrej je postal tako dobre volje, kakor bi ga posadil na sultanovega žrebca, in komaj je udarila polnoč, je že bil pri gospodu Čarneckem v svoji švedski obleki in s klobaso pod pazduho.

„Grem!" je rekel.

„Čakaj, da obvestim priorja."

„Dobro. No, gospod Peter, daj, da te poljubim in pojdi po o. Kordeckega!"

Čarnecki ga je srčno poljubil in se obrnil. Komaj je naredil trideset korakov, ko se je pojavil pred njim o. Kordecki. Tudi on si je mislil, da Kmitic odrine, in je prišel, da bi ga blagoslovil.

„Babinič je pripravljen. Čaka le na vas, častiti."

Že grem, že grem!" je odgovoril duhovnik. „Mati božja, pomagaj mu in reši ga!"

Čez hip sta oba obstala pri prehodu, kjer je Čarnecki pustil Kmitica, toda o gospodu Andreju ni bilo ni duha ni sluha več.

„Šel je!..." je rekel osuplo o. Kordecki.

„Šel je!" je odgovoril gospod Čarnecki.

„Ti, izdajica!" je govoril nejevoljno prior, „hotel sem mu dati še ta škapulirček okoli vratu..."

Oba sta umolknila. Okoli je vladala tišina, ker se zaradi preveč temne noči ni streljalo na nobeni strani. Nenadoma je Čarnecki živo zašepetal: „Kakor mi je Bog mil, saj se niti ne trudi, da bi šel tiho! Ali slišite, častiti, korake? Sneg hreščí!"

„Najsvetejša Devica! Varuj svojega služabnika!" je ponovil prior.

Nekaj časa sta oba pazljivo poslušala, dokler niso utihnili koraki in hreščanje snega.

„Veste kaj, častiti?" je zašepetal Čarnecki, „včasih se mi zdi, da se mu posreči, in se nič ne bojim zanj. Ta človek je odšel, kakor bi šel v gostilno pit žganje... Kakšen pogum je v tem človeku! Ali bo zgodaj podlegel ali pa postane hetman! Hm, če bi ne vedel, da je služabnik Marijin, bi mislil, da ima... Daj mu Bog srečo! Daj mu Bog, zakaj takega viteza ni več v ljudovladi..."

„Tako temno je, tako temno!" je rekel o. Kordecki; „a oni so postali od našega nočnega izpada oprezni. Lahko naleti na kak oddelek, preden se ozre..."

Duhovnik je začel blagoslavljati temo.

Tedaj se jima je pridružila tretja oseba. Bil je gospod mečnik sieradski. „Kaj je novega?" je vprašal.

„Babinič je šel prostovoljno razstrelit s smodnikom orjaški top."

„Kako to? Kaj?"

„Vzel je klobaso s smodnikom, vrvico, kresilo... in odšel."

„Jezus, Marija! Jezus, Marija!" je rekel. „Sam?"

„Sam."

„In kdo mu je to dovolil? To je vendar nevarnost!..."

„Jaz! Z božjo pomočjo je vse mogoče, še celo njegova srečna vrnitev!" je odgovoril o. Kordecki.

Zamojski je obmolknil. Čarnecki je začel sopihati od razburjenja.

„Molimo!" je rekel duhovnik.

Pokleknili so vsi trije in začeli moliti. Toda od nemira so se ježili lasje na glavi obema vitezoma. Minilo je četrt, potem pol ure, potem ena ura, dolga kakor stoletje.

„Najbrž ne bo nič!" je rekel gospod Čarnecki.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

MRTVO TELO

Tiha avgustovska noč. S polja se polagoma dviga megla in kot motna tenčica zagrinja vse, kar oko doseže. V mesečnem svitu se zdi ta megla zdaj kot pokojno brezmejno morje, zdaj kot ogromna bela stena. V zraku je vlažno in hladno. Jutro je še daleč. Korak od vaške poti, ki drži ob robu gozda, se sveti ogenjček. Poleg ognja leži pod mladim hrastom mrtvo telo, ki je od glave do nog pokrito z novim belim platnom. Na prsih leži velika lesena sveta podoba. Poleg trupla, skoro prav pri poti, sedi straža — dva mužika, ki opravljata eno izmed najtežjih in najneprijetnejših vaščanskih dolžnosti. Eden je mlad, visok fant s komaj opaznimi brki in z gostimi črnimi obrvmi; oblečen je v kratek, strgan kožušček in obut v konopnene opanke; sedi na mokri travi z iztegnjenimi nogami in si skuša skrajšati čas z delom. Sklonil je svoj dolgi vrat in dela, glasno sopeč, iz velikega robatega polena žlico. Drugi — majhen, suhljat, kozav mužik s starim obrazom, redkimi brčicami in kozjo bradico, je položil roke na kolena in gleda nepremično in brezbrižno v ogenj. Med obema leno dogoreva ogenj in ozarja njuna obraza z rdečo lučjo. Slišati ni drugega kot škripanje polena pod nožem in prasketanje mokrega dračja v ognju.

„Ti, Sema, ne spi ...“ pravi mladi.

„Saj ... ne spim ...,“ zajeclja kozja bradica.

„No, je že prav ... Človeka je strah samega. Povedal bi kaj, Sema!“

„Ne ... ne znam ...“

„Čuden človek si, Sema! Drugi ljudje se smejejo, pripovedujejo storije, zapojejo, tipa — sam Bog ve, kakšen si. Sediš kakor poljsko strašilo in strmiš v ogenj. Niti ene besede ne poveš, kakor je prav. Govoriš, pa kakor da si ves v strahu. Star si menda že petdeset let, pameti pa nimaš za otroka. Ali ti ni žal, da si norček?“

„Mi je ...“ mrko odgovarja kozja bradica.

„A misliš, da nam ni težko gledati tvoje neumnosti? Saj si dober, trezen mužik, samo to je, da pameti nimaš nobene. Pa če te je že Bog zapustil in ti ni dal pameti, bi si vsaj sam pomagal ... Potrudi se, Sema... Kjer boš kaj pametnega slišal, primi se tistega, razloži si, misli in misli ... Če kakšne besede ne razumeš, se potrudi in pomisli v glavi, kakšne smisle ima. Razumeš? Potrudi se! Ker če ne boš sam prišel do pameti, boš tudi umrl kot norček, kot zadnji človek.“

Naenkrat se oglasi v gozdu zategel, stokajoč zvok. Kakor da se je prav v vršiču drevesa nekaj utrgalo in pada na zemljo. Vsemu temu votlo odgovarja odmev. Mladi se zdrzne in vprašujoče pogleda svojega tovariša.

„Sova ptičke lovi,“ pravi mrko Sema.

„Pravzaprav bi bil za ptiče že čas, Sema, da bi se selili na jug, a?“

„Kaj pa ko čas.“

„Hladna jutra so zdaj. Mraz! Žerjav je zmrzla žival, nežna žival. Zanj je takle mraz smrt. Saj sem še jaz ves premrzel ... Naloži no še malo!“

Sema vstane in izgine v temnem gozdu. Dokler ima opravka za grmičevjem in lomi suhe veje, si pokriva njegov tovariš oči z rokami in se zdrzne pri vsakem zvoku. Sema prinese naročje dračja in ga vrže na ogenj. Ogenj neodločno liže z jeziki črne vejice, potem pa jih naenkrat kakor na povelje objame in s škrlatno lučjo oblije obraze, pot, belo platno z njegovimi gubami od mrličevih rok in nog, podobo ... Straža molči. Mladi skloni glavo še niže in se še bolj nemirno loti svojega dela. Kozja bradica sedi kakor prej nepremično in ne odmakne oči od ognja ...

„Sovražniki Siona ... Osramoti vas Gospod!“ se zasliši naenkrat v nočni tišini pojoč prevržen glas; potem se zaslišijo tihi koraki in na poti zraste v škrlatni luči temna človeška postava v kratki meniški kuti, v širokem klobuku in z vrečico na hrbtu.

„Gospod, Tvoja volja! Mati presveta!“ govori ta postava s hripavim glasom. „Zagledal sem ogenj v zunanji temi in je zarajal duh moj ... V početku sem mislil, da je straža pri konjih, potem pa si mislim: kako neki, če ni videti konj. Ali niso morda tatovi, si mislim, ali razbojniki, ki čakajo bogatega Lazarja? Ali ni to mogoče ciganski, malikovalski rod? In je zarajal duh moj ... Pojdi, si pravim, služabnik božji, Feodosij, in sprejmi venec mučeniški! In me je poneslo k ognju kot veščo lahkokrilo. Sedaj stojim pred vama in po vajinih vnanjih obličjih sodim o dušah vajinih: nista tatova, nista malikovavca. Mir vama!“

„Zdrav!“

„Pravoslavni, ali ne veste, kako se pride tukaj do Makulinske opekarne?“

„To je blizu. Najprej boš šel naravnost po poti, takole kake dve vrsti, tam bo Ananova, naša vas. Od vasi, batjuška, boš zavil na desno po bregu in prideš do tovarne. Od Ananova bo kake tri vrste.“

„Daj vama Bog zdravja. Kaj pa pravzaprav sedita tukaj?“

„Na straži sva. Vidiš, mrlič...“

„Kaj? Mrlič? Kakšen mrlič? Mati presveta ...“

Romar vidi belo platno s podobo in se tako strese, da mu noge lahno odskočijo. Ta nepričakovana prikazen ga popolnoma pobije. Ves zleze vase, skrivi usta, izbulji oči in stoji kakor okamenel. Kake tri minute molči in ne verjame svojim očem, potem prične mrmrati:

„Jezus! Mati presveta! Hodil sem lepo po svetu in se nisem nikjer doteknil žive duše, naenkrat pa takale kazen božja ...“

„Kdo pa ste?“ vpraša fant. „Duhovnik?“

„Ne ... ne ... Po samostanih romam ... Ali poznaš Mi ... Mihajla Polikarpiča, oskrbnika tovarne? No, to so moj stric ... Gospod, Tvoja volja! Zakaj pa sta tukaj?“

„Straživa ... Zapovedano je.“

„Tako je, tako je ... mrmra kuta in si gre z roko preko oči. — „Kdo pa je mrlič?“

„Vandrovec.“

„Tako je naše življenje! No, ampak treba bo na pot, bratca ... Kar trd sem od strahu. Nobene stvari se ne bojim tako kot mrliča, draga moja ... Kar sam pomisli! Dokler je bil ta človek živ, ga ni živ krst opazil, zdaj pa, ko je mrtev in trohnobi izročen, trepetamo pred njim kakor pred kakim slavnim vojskovodjo ali pa pred Njegovo svetostjo. Tako je življenje! Kaj so ga ubili ali kaj?“

„Sam Bog ve! Mogoče so ga ubili, lahko pa da je tudi sam umrl.“

„Tako je, tako je ... Kdo ve, bratci, mogoče okuša zdaj njegova duša rajske sladkosti!“

„Duša hodi zdaj še tukaj okrog telesa,“ pravi fant. „Tri dni ne gre stran od telesa.“

„M-hm ... Kakšen mraz imamo ...,“ da človeku kar zobje šklepetajo ... Torej, kar naravnost, praviš ...“

„Dokler ne prideš do vasi, od vasi naprej pa na desno roko po bregu.“

„Po bregu ... Dobro ... Kaj pa vendar stojim? Na pot moram ... Zbogom, bratca!“

Kutica gre po poti kakih pet korakov in se ustavi.

„Kopejko sem pozabil položiti za pogreb,“ pravi. „Pravoslavni, saj mu lahko položim kopejko?“

„Ti boš to bolje vedel, ki hodiš po samostanih. Če je imel pravo smrt, bo šlo za njegovo dušo, če se je pa sam, je pa greh.“

„Res je ... Mogoče je pa res, da se je sam! Potem je pa že bolje, če kar sam obdržim denar. Oj, grehi, grehi! Tudi če mi daš tisoč rubljev, ne bi ostal tukaj na straži ... Zbogom, bratca.“

Kutica se počasi oddalji in se zopet ustavi.

„Saj ne vem, kaj bi ...“ mrmra sam pri sebi. „Ostati tukaj pri ognju in počakati, da se zdani, me je strah. Iti me je pa tudi strah. Vso pot bom v temi videl pokojnika. Kazen božja! Petsto vrst sem prehodil, pa nikjer nič, komaj pa človek zavije proti domu, pa takoj nesreča ... Ne morem naprej!“

„To je res, da je človeka strah ...“

„Ne volkov ne tatov ne tolovajev ne teme se ne bojim, mrličev se pa. Bojim se jih, pa amen! Bratca pravoslavna, spremita me do vasi!“

„Ne moreva proč! Je prepovedano.“

„Saj vaju ne bo nihče videl, bratca! Čisto gotovo da ne. Bog vama stokrat poplača! Brada, spremi me, imej usmiljenje! Brada! Kaj pa ves čas molčiš?“

„Norček je ...“ pravi fant.

„Spremi me, prijatelj. Groš ti dam!“

„Za groš bi človek še šel,“ pravi fant in se praska za ušesom, „ampak prepovedano je ... Če bi Sema, norček, posedel toliko časa, bi te spremil. Sema, boš počakal sam?“

„Bom ...“ privoli norček.

„No, dobro ... Pojdiva!“

Fant vstane in gre s kutico. Čez nekaj časa njuni koraki utihnejo. Sema zapre oči in tiho dremlje. Ogenj prične ugašati in na truplo se vlega velika črna senca ...

(Ruski spisal Čehov, prevedel J. Vidmar)

Florijan Golar:

Deseti brat

Smehlja se v soncu mladi maj,
siničja pesem žubori,
in rožne sanje plete gaj. —
Kje tvoja sreča se mudi?

Zakaj si bil na svet poslan,
odkod si prišel v grenki dan,
zakaj ni bila zibka grob,
zakaj si sam svoj temni rob?

Ti sam si mati svojih ran
in oče bolečin in sanj
in hodiš sam srce orat,
nemiren, tuj — deseti brat!

In oddahnil se je globoko.

Zdajci se je v daljavi dvignil velikanski steber ognja in nastal je tak pok, kakor bi se vsi gromi zvalili z neba na zemljo. Stresli so se zidovi, cerkev in samostan.

„Razstrelil ga je! Razstrelil!“ je začel kričati gospod Čarnecki.

Nove eksplozije so mu prekinile nadaljnje besede.

Duhovnik pa se je vrgel na kolena, dvignil roke in klical proti nebu: „Mati najsvetejša! Zaščitnica naša, vrni nam ga srečno!“

Na obzidju je nastal trušč. Posadka, ki ni vedela, kaj se je zgodilo, je zagrabila za orožje. Iz celic so začeli begati redovniki. Nihče ni več spal. Še celo ženske so planile iz spanja. Vprašanja in odgovori so se začeli križati kakor blisk:

„Kaj se je zgodilo?“

„Naskok!“

„Švedski top se je razpočil,“ je vpil neki topničar.

„Čudež! Čudež!“

„Kje je o. Kordecki?“

„Na obzidju! Moli!“

„Babinič je razstrelil top!“ je vpil gospod Čarnecki.

„Babinič! Babinič! Slava najsvetejši Gospé! Sedaj nam ne bo več mogel škodovati!“

Istočasno so se začeli dvigati tudi iz švedskega tabora vzkliki zbeganosti. Na vseh nasipih so zablesteli ognji.

Slišal se je čimdalje večji trušč. Pri svetlobi ognja si opazil množico vojakov, ki so begali v neredu na vse različne strani; zadonele so trombe, bobni so ropotali venomer; na obzidje so prihajali kriki, iz katerih sta se oglašala strah in groza.

Kordecki pa je še vedno klečal na obzidju.

Naposled je začela noč bledeti, toda Babinič se ni vrnil v trdnjavo.

VIII.

Kaj se je zgodilo z gospodom Andrejem in kako se mu je posrečilo izvršiti svoj namen?

Ko je zapustil trdnjavo, je stopal nekaj časa mirno in previdno. Na koncu pobočja je obstal in poslušal. Tiho je bilo okoli, celo pretiho, da so njegovi koraki še preveč hreščali po snegu. Čim bolj se je oddaljeval od obzidja, tem oprezneje je stopal. In zopet se je ustavil in zopet poslušal. Bal se je tudi malo spodrsniti in pasti, a največ radi tega, da bi ne zmočil svoje dragocene klobase; zato je potegnil meč in se opiral nanj. To mu je mnogo pomagalo.

Tako si je otipaval pot pred seboj. Čez pol ure pa je zaslišal pred seboj lahen šum.

„Ha! Čuvajo se ... Naš izpad jih je naučil opreznosti!“ si je mislil.

In šel je dalje zelo počasi. Veselilo ga je, da ni zablodil, ker je bila taka tema, da ni mogel uzreti niti konca meča.

„Oni okopi so znatno bolj daleč ... torej grem dobro!“ si je zašepetal.

Pričakoval je tudi, da ne bo našel pred nasipom ljudi, zakaj v resnici niso imeli tam nič opraviti, zlasti ponoči. Moglo se je pripetiti, da so stale na vsakih sto ali še manj korakov poedine straže, toda upal je, da se jim pri taki temi lahko izogne.

V duši mu je bilo veselo.

Kmitic ni bil le pogumen, temveč tudi škodoželjen človek. Misel, da razstreli velikanski top, ga je veselila v globini duše, ne le kot junaško delo, ne le kot nepopisna usluga za oblegance, temveč kot okrutna sramota, ki jo stori Švedom. Predstavljal si je, kako se bodo prestrašili, kako bo škripal Müller, kako bo gledal v nemoči na te zidove, in smeh ga je grabil.

Čutil ni nobene sentimentalnosti in ne strahu, nemira; niti na um mu ni prihajalo, v kako strašno nevarnost se podaja. Šel je tako, kakor gre učenec krast jabolka v tuj vrt. Spominjal se je davnih časov, ko je napadal Hovanskega in se je ponoči plazil v tabor, kjer je bilo trideset tisoč ljudi, z dve sto takih pobijalcev, kakor je bil on sam.

Tu ga je nekoliko stisnil občutek samote, a le za trenutek. Koj mu je spomin prinesel pred oči Olenko. Ljubezen se je oglasila v njem z neizmerno silo. Storilo se mu je milo ... Če bi ga vsaj mogla videti ta deklica, tedaj bi se še razveselilo njeno srce. Ona morda misli, da še služi Švedom... No, lepo jim služi, takoj jim bo izkazal lepo uslugo! Kaj bo takrat, ko izve ona o vseh teh vratolomnostih? ... Kaj si bo misilila? Gotovo si bo mislila: „Vihravec je, če pa pride do dejanja, stori, česar ne stori drugi; kamor drugi ne pojde, pojde on! ... Tak je ta Kmitic!“

„Še nisem toliko pokazal!“ si je rekel Andrej in strast ga je popolnoma prevzela.

In vendar kljub vsem tem mislim ni pozabil, kje je, kam gre, kaj namerava, in začel je iti kakor volk na nočni lov. Ozrl se je parkrat za seboj. Ni cerkve, ni samostana. Vse je pokrila grobna, neprodirna tema. Vendar je računal po času, da mora biti že precej daleč in da mora biti nasip blizu.

„Radoveden sem, ali imajo straže?“ si je mislil.

Toda ni utegnil storiti niti dveh korakov, ko se je hipoma pred njim zaslišal topot enakomernih korakov in nekoliko glasov je v različni daljavi vprašalo:

„Kdo gre?“

Gospod Andrej je obstal kakor pribit. Postalo mu je nekoliko vroče.

„Svoji,“ so se oglasili drugi glasovi.

„Geslo?“

„Uspala!“[23]

„Odgovor?“

„Krona!“

Kmitic je v tem hipu spoznal, da se menjuje straža.

„Jaz vam dam Uspalo in krono!“ je zamrmral.

In razveselil se je. To je bila zanj nenavadno ugodna okoliščina, ker je lahko prekoračil stražno črto baš v hipu, ko se je straža menjala, ko so vojaški koraki glušili njegov lastni korak.

In res storil je to brez najmanjšega truda in je šel za vračajočimi se vojaki precej smelo do samega nasipa: tam so se oni obrnili, da so ga obšli, sam pa je pohitel k rovu in se skril v njem.

(Dalje prihodnjič)

Južnotirolski pogovori

Saragat — Kreisky sta se srečala v Ženevi. — Naslednji sestanek junija letos.

V ponedeljek so se začeli novi pogovori o Južni Tirolski med italijanskim zunanjim ministrom Saragatom in avstrijskim zunanjim ministrom dr. Kreiskym. Že po štirih urah intenzivnega dela pa je bil sestanek med obema ministroma končan. Zedinili so se, naj bi izvedenci obeh držav do konca junija letos predložena stališča pretehtali in izdelali sporazumne predloge.

Južnotirolski predlogi

● Povrnitev zaplenjenih planinskih koč po fašizmu. Ponovna podelitev italijanskega državljanstva svoječasno izseljenim Južnim Tirolcem.

● Medtem ko pariški dogovor predvideva enakost obeh jezikov v Južni Tirolski, so Italijani izdali 1952 odredbo, po kateri velja nemščina samo kot pomožni jezik. Komisija devetnajstih (med njimi 7 Južnih Tirolcev) je sicer za enakost obeh jezikov, vendar hoče dati neko prednost italijanščini z oznako „uradni jezik".

● Že leta 1945 je bilo uzakonjeno, da odloča oče, katero šolo obiskujejo njegovi otroci, t. j. nemško ali italijansko. Ta odločba je bila pozneje odpravljena, toda „komisija devetnajstih" jo je zopet uvedla.

● Kot popolnoma nezadostno označujejo Južni Tirolci rešitev v šolski upravi. Ta uprava naj bi bila po avtonomnem statutu 1948 dodeljena pokrajini Bozen; do tega pa ni prišlo. „Komisija devetnajstih" — proti glasovom Južnih Tirolcev — se je odločila za bolj zapleteno rešitev. Vodstvo naj bi prevzel državni šolski upravnik, ki bi ga naj vsaki dve leti zamenjal zastopnik druge narodnosti. Upravniku stoje ob strani trije uradni šolski vodje, ki so samo njemu odgovorni. Učitelji pa bi še nadalje ostali podrejeni državi.

● Tačas je nastavljenih le 730 Južnih Tirolcev od 7800 javnih uslužbencev v deželi, medtem ko je razmerje 64:36 v korist nemškega prebivalstva. „Komisija devetnajstih" se je izrekla proti uporabi tega ključa in hoče vzeti razmerje prebivalstva Južne Tirolske in cele Italije.

● Večina članov „komisije devetnajstih" je bila za to, da dobi prednost domače prebivalstvo pri podeljevanju delovnih mest. To priporočilo pa je le splošno. Delavski uradi naj bi ostali še nadalje italijanska državna službena mesta.

● Po členu 2. pariške pogodbe ima Južna Tirolska pravico po avtonomiji v zakonodaji in upravi. Italija pa je osnovala večje območje 1947, „Trentino-Alto Adige", v katerem so Južni Tirolci v manjšini, v razmerju 5:2. Obema pokrajinama Bozen in Trient so dali le majhne pristojnosti.

Več pristojnosti — kakor jih imajo n. pr. italijanske pokrajine (Sicilija, Sardinija, dolina Aoste) — to je glavni cilj Avstrije v pogajanjih. Italija je sicer pripravljena prenesti samo upravo pa tudi zakonodajo v posameznih predelih — iz italijansko prevladajočega območja na nemško prevladajočo pokrajino. V „komisiji devetnajstih" pa je bilo odklonjeno osnovanje pokrajine Južna Tirolska. Zastopniki južnotirolske „Ljudske stranke" so potrdili to izjavo, toda samo pod pogojem, da poleg tega da se ohrani ime pokrajine Trentino-Alto Adige" — dobi Južna Tirolska posebne pravice.

Italija kaže malo volje za popuščanje

Italijansko zadržanje v ponedeljkovih pogovorih pa je bilo mnogo bolj trdovratno, kot so pričakovali. Saragat je ponovil ponovno pogoje njegove države za rešitev spora z Avstrijo. Italija bi bila pripravljena k boljši rešitvi problema, če bi bila Avstrija pripravljena priznati „sporno vprašanje" končnoveljavno kot zaključeno. Saragat je naglasil, da se morajo zaključki, ki jih je „komisija devetnajstih" izdelala, deliti v soglasne in različne. Italija je pripravljena soglasne zaključke sprejeti, različni pa se morajo še pojasniti.

Dr. Kreisky je predlagal, da naj bi se še odprta vprašanja — h katerim spadajo tudi po „komisiji devetnajstih" odklonjene želje Južnih Tirolcev — reševala v bilateralnih pogovorih ali v kakršnikoli drugačni mirni obliki. Razen tega bi se moral zasigurati stalni sporazum med Južno Tirolsko in italijansko vlado.

Kakor vidimo, je šlo na tem sestanku obeh ministrov le za pojasnjevanje vprašanj, ki jih je izdelala „komisija devetnajstih".

V ponedeljek ob 19. uri zvečer pa je bila konferenca o Južni Tirolski končana. Nadaljnje delo je bilo prepuščeno njihovim strokovnjakom.

Izgubljene iznajdbe

Stari narodi so poznali marsikatere izume, o katerih danes samo vemo, da so bili, a jih ne zna več vsa moderna tehnika niti od daleč ponoviti.

Naštejmo nekaj bolj zanimivih. V nekem starem mehiškem naselju so dkrili orjaške vrče; trdi so kot železo, obenem pa tako lahki, da jih vsak otrok z lahkoto dvigne. Na prvi pogled se zdi, da so narejeni iz gline. Toda kakšne? Razpisano je 50.000 dolarjev za nagrado tistemu znanstveniku, ki bi znal zgnesti isto snov kot stari Mehičani. Do danes še ni nihče zaslužil razpisanih milijonov.

Stari Feničani so poznali upogljivo steklo. Obdelovali so ga s kladivi kot jeklo. Neki Rimljan je to iznajdbo prinesel v domovino in jo je pokazal cesarju Neronu. Oblastnik je pa ukazal prinašalca umoriti, da bi se skrivnost o upogljivem steklu ne raznesla v tuje dežele. Še v 17. stoletju so prinesli v Španijo iz Perzije vaze iz takega stekla. Rimski stavbeniki so poznali tudi malto, ki je trša od našega cementa. Že tisoč let občudujemo, kako krepko drži rimska malta velikanske kamnite kvadre. Do danes niso mogli vsi kemiki ugotoviti, kakšna mešanica je to bila.

V deželi Peru so izdelovali orodje in orožje iz bakra, ki je znan kot mehka kovina. Stari Inkas so pa znali dodati bakru neko mešanico, da je postal baker bolj trd kot železo. Danes tega postopka ne poznamo več.

Izgubljena je tudi iznajdba angleškega kemika Beruharda Fillerja iz prejšnjega stoletja. Dolgo let se je trudil v svojem laboratoriju v Southamptonu, da bi odkril tako razstrelivo, ki bi bilo močnejše od vseh dosedanjih. Res se mu je posrečilo iznajti razstrelivo „krason". Ministrstvo je iznajdbo odkupilo in je naročilo kemiku, naj ga začne izdelovati na veliko. Preden se je lotil dela, so neznani atentatorji pognali v zrak njegovo tovarno, njega in vse zapiske o strahovitem izumu. Morda ni niti toliko škode za to iznajdbo.

Za človeški napredek je pa prav gotovo škoda, da ne zna moderna metalurgija narediti železa, ki ne bi porjavelo. In vendar so že skandinavski Vikingi poznali žeblje, katerih se ni prijela rja. V indijskem mestu Delhi pa še danes občudujejo dva velika železna stebra, ki nista v teku dolgih stoletij prav nič porjavela. Učenjaki se zaman trudijo, da bi spoznali tisto železno zlitino.

Dr. Vladko Maček - umrl

Iz Združenih držav je javil radio „Glas Amerike", da je tam umrl v visoki starosti 85 let **dr. Vladko Maček,** hrvatski politik. Kot sodelavec hrvatskega narodnega voditelja Stjepana Radića je za njim prevzel predsedstvo „Hrvatske seljačke stranke", ki je na Hrvatskem dobila v času Aleksandrove diktature do 90 odst. glasov, kljub temu, da je bila v opoziciji. Ko je bil pred zadnjo vojno sklenjen sporazum med Hrvati in Srbi, je postal dr. Maček podpredsednik jugoslovanske vlade. Od leta 1946 je živel v Washingtonu, kjer je bil sedaj tudi pokopan. Pogreba so se udeležile številne narodne osebnosti, ki so hotele s tem pokazati vrednost dr. Mačkovega demokratskega prepričanja in njegove službe preprostemu kmetskemu ljudstvu.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 29. maja, ob 19.30: **Keine Zeit für Liebe** (opereta); 21. predst. za A-abonmá in za GWF-petek. — Sobota, 30. maja, ob 19.30: **Keine Zeit für Liebe** (Ni časa za ljubezen). — Nedelja, 13. maja, ob 15. uri: **Das Mädchen aus dem goldenen Westen** (zadnja popoldanska predstava); 15. predst. (zadnja) za GWA-nedelja. — Sreda, 3. junija, ob 19.30: **Keine Zeit für Liebe;** 21. predst. za B-abonmá in GWF-sreda. — Četrtek, 4. junija, ob 19.30: **Keine Zeit für Liebe;** 21. predst. za B-abonma in GWF-četrtek.

Za vse predstave velja prosta prodaja vstopnic in abonmá.

MALI OGLASI

Perilo za vso družino — prvovrstno, po ugodnih cenah (n. pr. moška pižama 88.— šilingov): pri **SATTLER,** Klagenfurt-Celovec, Heuplatz.

Na stanovanje v bližini Radiš nad Celovcem sprejmem rentnika, ki bi zato delno pomagal v kmetijstvu oziroma pri hiši. — Naslov dobite v upravi lista.

Nevesto, — pridno, pošteno koroško kmečko dekle, primerne starosti, išče Slovenec (s Štajerskega) v Avstraliji. Star je 38 let, soliden, ima tam svojo hišo in stalno zaposlitev. Ponudbe poslati na: Franc Steflič, 41 Jane Str., Willaston, South Australia.

Spomenica katalonskih duhovnikov

Čez 400 katalonskih duhovnikov v Španiji je naslovilo svojim škofom spomenico v katalonskem jeziku. V njej obravnavajo nekatera nujna vprašanja dušnopastirskega pomena pa tudi razmerje med Cerkvijo in državo. V luči načel, ki jih je pokazal drugi vatikanski vesoljni cerkveni zbor, naj bi poživili in osvežili dušnopastirsko delovanje. Zavzemajo se za večje upoštevanje delavskih krščanskih združenj, za popolno priznanje katalonskega jezika in za neodvisnost Cerkve pri imenovanju škofov. Imena duhovnikov, ki so za to spomenico, so pa izročili le tarragonskemu nadškofu, da bi ne prišla v roke policiji.

KRATKE VESTI

● Preko 200 mladostnikov obeh spolov, t. j. „pol krepkih" je bilo zapletenih v krvavem pretepu na binkoštni ponedeljek na obali Margate v Angliji. Oboroženi so bili: z noži, boksarji, palicami in kamenjem. Neki mladenič je bil zadet v obraz s startno pištolo, istočasno pa je bil zaboden z nožem v hrbet in zadobil resne poškodbe. 70 mladostnikov je policija aretirala in takoj postavila pred sodišče, kjer so bili obsojeni do šest mesecev zapora in denarne kazni do 75 pfundov. Nadaljnih 50 mladostnikov pa je bilo aretiranih v sosednjem morskem kopališču Brighton.

● V okviru avstrijskega dneva na svetovni razstavi v New Yorku, ki je bil v sredo, 20. maja, so nastopili dunajski lipicanci tako imenovane španske jahalne šole, in slavili na prvi predstavi njihove turneje po Združenih državah Amerike pravo zmagoslavje. Ob tej priliki je bil ravnatelj šole, polkovnik Alois Podhajsky odlikovan s „kolajno za zasluge".

OB PRVI OBLETNICI SMRTI PAPEŽA JANEZA XXIII.

naročite knjigo **„Sv. oče Janez XXIII.",** ako je še nimate. Knjiga je krasno darilo, polna slik na zelo lepem papirju. Pišite na naslov: Družba sv. Mohorja, Celovec, Viktringer Ring 26.

Tiskarskega vajenca

sprejme tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. V poštev pridejo fantje iz slovenske družine z dovršeno glavno šolo ali nižjo gimnazijo.

Vajenko

sprejme Mohorjeva družba v svojo trgovino s knjigami, papirjem, pisarniškimi potrebščinami in nabožnimi predmeti. V poštev pridejo dekleta z dovršeno glavno šolo ali nižjo gimnazijo.

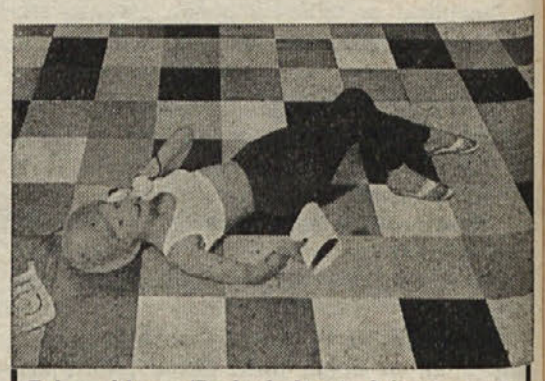

Talne obloge (Bodenbeläge) dobavi oziroma polaga

PODJUNSKA TRGOVSKA DRUŽBA

Bratje RUTAR & Co.

Dobrla ves-Eberndorf tel. 04236-281

Oglašuj v našem listu!

Čemu ste v skrbeh, če boste še dobili „Naš tednik — Kroniko" pri sosedu? Izpolnite to naročilnico in naš list dobite na dom!

Tu odrežite in pošljite kot tiskovino v kuverti na naš naslov:

Naš tednik — Kronika
Viktringer Ring 26
Celovec — Klagenfurt

Kot naročnik dobite naš list hitro in zanesljivo!

Naročilnica

S tem naročam list

„Naš tednik – Kronika"

Naročnina znaša: za tuzemstvo polletno 40.—, letno 80.— šil. Za inozemstvo letno 6.—$.

Ime: .....

Naslov: .....

Datum: ....
(Podpis)

pago – Fruchtsaftgetränke

● Naturrein - ohne Essenzen,
● Ohne Säuren!
● Jede Flasche pasteurisiert!

KLAGENFURT, Waagplatz 7

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom: „Naš tednik — Kronika", Celovec, Viktringer Ring 26. — Telefonska številka uprave in oglasnega oddelka 26-69. — Naročnina stane mesečno 7.— šil., letno 80.— šil., za inozemstvo 6 dolarjev letno. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Telefonska številka uredništva 43-58. — Tisk: Tiskarna Družbe sv. Mohorja, Celovec, Viktringer Ring 26.